

RAPPORT

Natuurtoets flora en fauna in het kader van de Omgevingswet, onderdeel soortenbescherming

Natuurtoets uitbreiding bedrijventerrein 's-Heerenberg

Klant: Gemeente Montferland

Referentie: BH8147-RHD-XX-XX-RP-EO-0001

Status: Definitief/1.1

Datum: 1 oktober 2025

HASKONING NEDERLAND B.V.

Koggelaan 21
8017 JN Zwolle
Netherlands
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

Telefoon: +31 88 348 65 00
E-mail: info@rhdhv.com
Website: haskoning.com

Titel document:	Natuurtoets flora en fauna in het kader van de Omgevingswet, onderdeel soortenbescherming
Ondertitel:	Natuurtoets uitbreiding bedrijventerrein 's-Heerenberg
Referentie:	BH8147-RHD-XX-XX-RP-EO-0001
Uw kenmerk	-
Status:	Definitief/1.1
Datum:	1 oktober 2025
Projectnaam:	DocksNLD2
Projectnummer:	BH8147
Auteur(s):	Youri Boom
Opgesteld door:	Youri Boom & Anoeke van den Bosch
Gecontroleerd door:	Arne Kijk in de Vegte
Datum:	5-1-2023
Goedgekeurd door:	Remco de Jong
Datum:	1-10-2025
Classificatie:	Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. Haskoning Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van Haskoning Nederland B.V. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Aanleiding van het nader onderzoek	1
1.3	Onderzoeksvragen en doel natuurtoets	2
1.4	Leeswijzer	2
2	Juridisch kader	3
2.1	Omgevingswet	3
2.1.1	Soorten (Ow Bal § 11.2)	3
3	Beschrijving van het plangebied, ingreep en toekomstige ontwikkeling	4
3.1	Beschrijving plangebied	4
3.1.1	Algemene beschrijving	4
3.1.2	Beschrijving gebouwen	7
3.2	Voorgenomen ingreep en ontwikkeling	14
4	Onderzoeksmethode	15
4.1	Werkwijze en resultaten quickscan en aanvullende inventarisatie	15
4.2	Werkwijze nader vleermuizenonderzoek	20
4.3	Werkwijze grondgebonden zoogdiersoorten	24
4.4	Werkwijze rugstreeppadonderzoek	28
4.5	Werkwijze jaarrond beschermde nesten	29
4.5.1	Werkwijze huismusonderzoek	29
4.5.2	Werkwijze onderzoeken kerkuil en steenuil	29
4.5.3	Werkwijze onderzoek boeren- en huiszwaluw	30
4.5.4	Werkwijze beoordeling broedvogels categorie 2	31
4.6	Effectenanalyse	31
5	Vleermuizen	32
5.1	Resultaten	32
5.2	Effectbeoordeling	34
5.3	Vervolgstappen	34
6	Grondgebonden zoogdieren	35
6.1	Resultaten	35
6.2	Effectbeoordeling	37
6.3	Vervolgstappen	38

7	Rugstreeppadden	41
7.1	Resultaten	41
7.2	Effectbeoordeling	41
7.3	Vervolgstappen	41
8	Huismussen	42
8.1	Resultaten	42
8.2	Effectbeoordeling	45
8.3	Vervolgstappen	46
9	Zwaluwen	47
9.1	Resultaten	47
9.2	Effectbeoordeling	49
9.3	Vervolgstappen	49
10	Uilen	50
10.1	Resultaten	50
10.2	Effectbeoordeling	50
10.3	Vervolgstappen	50
11	Broedvogels categorie 2	52
11.1	Resultaten	52
11.2	Effectbeoordeling	52
11.3	Vervolgstappen	53
12	Conclusies en vervolgstappen	54

Tabellen

Tabel 4-1	Overzicht uitgevoerde onderzoeksrondes voor Meilandsedijk 6.	23
Tabel 4-2	Overzicht uitgevoerde onderzoeksrondes voor Op den Dam 10.	23
Tabel 4-3	Overzicht start- en einddatum van de geplaatste camera's in en rondom het plangebied van DocksNLD2.	27
Tabel 4-4	overzicht van data waarop onderzoeksrondes voor rugstreeppad zijn uitgevoerd.	29
Tabel 4-5	Overzicht van data waarop onderzoeksrondes voor huismus zijn uitgevoerd.	29
Tabel 4-6	Overzicht van data waarop onderzoeksrondes voor steenuil zijn uitgevoerd.	30
Tabel 4-7	Overzicht van data waarop onderzoeksrondes voor boeren- en huiszwaluw zijn uitgevoerd.	30
Tabel 6-1:	Overzicht van alle waargenomen grondgebonden zoogdieren.	36

Tabel 6-2 Kwetsbare periode van steenmarter.	39
Tabel 11-1 Vogelsoorten categorie 2.	52
Tabel 12-1 Overzicht van de resultaten van het nader onderzoek en vervolgstappen.	54

Figuren

Figuur 3-1 Plangebied (rood omlijnd) ontwikkeling DocksNLD2 Montferland onderverdeeld in de drie deelgebieden.	5
Figuur 3-2 Elzen langs Borgstraat (links) en boerderij Meilandsedijk 6 (rechts). Foto's: RHDHV, mei & augustus 2021.	6
Figuur 3-3 Akkerbouw plangebied 3 (links) en begrenzing plangebied 1 (rechts). Foto's: RHDHV, mei & augustus 2021.	6
Figuur 3-4 Struikgewas tussen akkers (links) en stal Op den Dam 10 met houtopsingel rondom erf (rechts). Foto's: RHDHV, mei 2022.	6
Figuur 3-5 Overzicht alle te slopen bebouwing (blauw omlijnd) in deelgebied 3 (rood omlijnd). Hieronder worden de te slopen gebouwen kort toegelicht.	7
Figuur 3-6 Impressie gebouw 1: kalverenstal van binnen (links) en golfplaten op stenen buitenmuur (rechts). Foto's: RHDHV, februari 2022.	8
Figuur 3-7 Impressie gebouw 2: kieren tussen dakbedekking en buitenmuur (links en midden) en kieren tussen dakbedekking en schoorsteen (rechts). Foto's: RHDHV, februari 2022.	8
Figuur 3-8 Nestmateriaal tussen draagbalken bij gebouw 3. Foto: RHDHV, februari 2022.	9
Figuur 3-9 Impressie gebouw 4: met links de kerkuilenkast in nok kapschuur en rechts de werkplaats met los isolatiemateriaal. Foto's: RHDHV, februari 2022.	10
Figuur 3-10 Impressie gebouw 4 kalverenstal: met links hooibalen, in het midden verscheurd piepschuim en rechts los isolatiemateriaal. Foto's: RHDHV, februari 2022.	10
Figuur 3-11 Impressie gebouw 5: met links kapschuur en midden en rechts de stal. Foto's: RHDHV, februari 2022.	11
Figuur 3-12 Impressie gebouw 6: links binnen- en rechts buitenaanzicht. Foto's: RHDHV, februari 2022.	11
Figuur 3-13 Impressie gebouw 7: links hooizolder van binnenuit en rechts buitenkant gebouw 7. Foto's: RHDHV, februari 2022.	12
Figuur 3-14 Impressie gebouw 7: links de opslag benedenverdieping en rechts de betimmering op de hooizolder. Foto's: RHDHV, februari 2022.	12
Figuur 3-15 Impressie gebouw 8: overhangend dakbeschot met kieren en openingen. Foto: RHDHV, februari 2022.	13
Figuur 3-16 Impressie gebouw 9: links golfplaten dak, midden de buitenkant van de houten wanden en rechts de zolder. Foto's: RHDHV, februari 2022.	13
Figuur 3-17 Stedenbouwkundig plan voorgenomen ontwikkeling	14
Figuur 4-1 Links geschikte pannendaken bij Meilandsedijk 6 (gebouw 2) en rechts Op den Dam 10 (gebouw 8). Foto's: RHDHV, februari 2022.	18

Figuur 4-2 Jaarrond groene struiken en zandbad bij Op den Dam 10. Foto: RHDHV, maart 2022.	19
Figuur 4-3 Uilenkast in nok van gebouw 4 (Op den Dam 10). Foto: RHDHV, februari 2022.	19
Figuur 4-4 Posities vleermuisonderzoekers Meilandsedijk 6.	22
Figuur 4-5 Posities vleermuisonderzoekers Op den Dam 10.	22
Figuur 4-6 Links verse marterpoep gebouw 4 en rechts kapotgemaakt piepschuim kalverstal gebouw 4. Foto's: RHDHV, februari 2022.	25
Figuur 4-7 Ruimtelijke weergave van de locaties van de wildcamera's.	26
Figuur 4-8 Sloten als potentieel leefgebied voor rugstreeppad.	28
Figuur 5-1 Waargenomen foerageergebieden Op den Dam 10 (rood).	32
Figuur 5-2 Waargenomen foerageergebieden Meilandsedijk 6 (rood).	33
Figuur 6-1 Steenmarter in gebouw 4.	35
Figuur 6-2 Steenmarter in gebouw 5.	35
Figuur 6-3 steenmarter welke territorium afbakent op zolder van gebouw 9.	36
Figuur 7-1 Links een sloot met kleine laag water en rechts een sloot met veel algenvorming. Foto's: RHDHV, 20 april 2022.	41
Figuur 8-1 Coniferen als kwetterplek en zandbad naast het café (gebouw 1) waar op 20 april 2022 huismussen zijn waargenomen.	42
Figuur 8-2 Leefgebied (geel: zandbad, groen: schuil-/kwetterplek, rood: vliegroute) huismussen Op den Dam 10.	43
Figuur 8-3 Gele pijl: zanglocatie, rode pijl: zanglocatie en weggekruipende huismus waargenomen.	44
Figuur 8-4 Leefgebied en nestlocaties (rode ster: nestlocatie, geel: zandbad, groen: schuil-/kwetterplek, rood: vliegroute) huismussen Meilandsedijk 6.	45
Figuur 9-1 Nestlocaties boerenwaluw Meilandsedijk 6.	47
Figuur 9-2 Nestlocaties zwaluwsoorten Op den Dam 10.	48
Figuur 9-3 Links het huiszwaluwnest in nok van woonhuis Op den Dam 10 (gebouw 8) en rechts een boerenwaluwnest in kalverenschuur Meilandsedijk 6 (gebouw 1). Foto's: RHDHV, 20 april 2022	48

Bijlagen

Bijlage 1: Vleermuisrondes op den dam 10

Bijlage 2: Vleermuisrondes Meilandsedijk 6

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De gemeente Montferland is voornemens een nieuw bedrijventerrein, truck parking, clean energy hub (CEH) en woonfaciliteit te ontwikkelen aan de Meilandsedijk te Montferland in de provincie Gelderland. Het plangebied is gelegen in het buitengebied ten oosten van 's-Heerenberg en vlak ten noorden van de grens met Duitsland. Om de voorgestelde transformatie binnen de kaders van de vastgestelde gebiedsvisie planologisch en ruimtelijk juridisch mogelijk te maken, is een nieuw bestemmingsplan noodzakelijk. Haskoning (voorheen: Royal HaskoningDHV) verzorgt de uitwerking van dit nieuwe bestemmingsplan.

Ruimtelijke plannen en/of ingrepen, zoals voorgenoemd nieuw bestemmingsplan, moeten worden getoetst aan vigerende natuurwet- en regelgeving. In Nederland worden de natuurwaarden beschermd onder de Omgevingswet (voorheen de Wet natuurbescherming). Onder de Omgevingswet is de bescherming geregeld van Natura 2000-gebieden, soorten (Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten, zoals opgenomen in de bijlage van de Omgevingswet) en houtopstanden. Naast de wettelijke bescherming worden natuurgebieden planologische beschermd via het Gelders Natuurnetwerk (hierna GNN).

Het nieuwe bestemmingsplan voorziet in de sloop van bebouwing en kap van bomen. Hierdoor kunnen negatieve effecten op beschermde soorten, gebieden en/of houtopstanden optreden. De voorgenomen werkzaamheden zijn aan te merken als een ruimtelijke ingreep zoals bedoeld in de Omgevingswet.

Door Haskoning is in opdracht van gemeente Montferland een quickscan Wet natuurbescherming (inmiddels opgegaan in de Omgevingswet) uitgevoerd. Hierbij is door deskundig ecologen van Haskoning gekeken naar de onderdelen Gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden), Soortenbescherming (flora & fauna) en Houtopstanden van de Wet natuurbescherming. Naast een toetsing aan de Wet natuurbescherming is ook gekeken naar de planologische gebiedsbescherming (Gelders Natuurnetwerk (GNN)).

1.2 Aanleiding van het nader onderzoek

Uit de conclusie van de quickscan¹ blijkt dat negatieve effecten op wezenlijke waarden en kenmerken van gebieden beschermd onder het GNN kunnen worden uitgesloten. Hiervoor hoeft dus geen beoordeling te worden uitgevoerd en zullen dus ook niet verder worden behandeld in deze rapportage. Ten aanzien van effecten op Natura-2000 gebieden zijn er alleen effecten te verwachten als gevolg van stikstofdepositie. De berekening van de stikstofdepositie als effect van dit project en de effectbeoordeling daarvan worden in een apart rapport beschreven. Ook de beoordeling van beschermde houtopstanden in het kader van de Omgevingswet wordt beschreven in een separaat rapport.

Verder is geconcludeerd dat in het plangebied, waar de sloop van gebouwen en kap van bos is voorzien, verschillende beschermde soorten voorkomen of kunnen voorkomen op basis van de potentiële geschiktheid van de aanwezige habitat in en rondom het plangebied.

Omdat de verzamelde onderzoeksresultaten echter niet voldoende zekerheid konden geven over het voorkomen van beschermde soorten is geconcludeerd dat nader soortgericht onderzoek noodzakelijk is², conform geldende protocollen. Aan de hand van de uitkomsten van het nader onderzoek kan worden beoordeeld of er voor beschermde soorten onder de Omgevingswet geformuleerde verbodsbepalingen

¹ Ecologische quickscan bestemmingsplan DocksNLD2 Montferland. Referentie: BH8147MIRP2110150916. Oktober 2021, HaskoningDHV Nederland B.V., Amersfoort.

² Voor soorten waarbij een overtreding van de Omgevingswet door het nemen van voorzorgsmaatregelen niet is te voorkomen.

worden overtreden. Aanvullend onderzoek is uitgevoerd voor boerenwaluw, bunzing, huismus, huiszwaluw, rugstreeppad, steenmarter, kerk- en steenuil en vleermuizen.

In onderhavige rapportage zijn de resultaten van het uitgevoerde nader onderzoek, inclusief effectenbeoordeling in het kader van de soortbescherming van de Omgevingswet, beschreven.

1.3 Onderzoeksvragen en doel natuurtoets

In de onderhavige rapportage zijn de mogelijke risico's op overtreding van verbodsbepalingen uit de Omgevingswet in beeld gebracht. Hierbij is uitsluitend ingegaan op het onderdeel soortenbescherming van de Omgevingswet. De gegevens voortvloeiend uit de natuurtoets geven duidelijkheid en zo ja voor welke soorten een omgevingsvergunning flora en fauna activiteit³ van de Omgevingswet noodzakelijk is.

Op basis van de resultaten van onderhavig onderzoek is de voorgenomen ontwikkeling beoordeeld in het licht van de verbodsbepalingen van de Omgevingswet, voor de voorkomende of te verwachten beschermde soorten en is aangegeven of het voornemen haalbaar is in het kader van de Omgevingswet. De onderzoeksvragen zijn als volgt:

- Komen vleermuizen, grondgebonden zoogdieren, rugstreeppad, huismus, zwaluwen, kerkuil en/of steenuil voor in of nabij het plangebied?
- Welke (negatieve) effecten zijn te verwachten op deze soorten als gevolg van de voorgenomen activiteit?
- Kunnen voorzorgsmaatregelen genomen worden om negatieve effecten en daarmee een overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen en zo ja, wat zijn die voorzorgsmaatregelen?
- Is het aanvragen van een omgevingsvergunning flora en fauna activiteit in het kader van de Omgevingswet noodzakelijk en zo ja, voor welke soorten en verbodsbepalingen is dit van toepassing?

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het juridisch kader weergegeven waarin de wet- en regelgeving van de Omgevingswet wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft een algemene indruk van het plangebied en beschrijft globaal de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 zijn de verschillende onderzoeksmethodes opgenomen. De resultaten van de onderzoeken naar vleermuizen, grondgebonden zoogdieren, huismussen, zwaluwen, rugstreeppadden en uilen zijn in de hoofdstukken 5 t/m 10 beschreven. Op basis van de aanwezigheid van de beschermde soorten zijn de effecten van de voorgenomen ingreep op deze soorten beoordeeld en zijn de benodigde voorzorgsmaatregelen en vervolgstappen benoemd. Tot slot worden in hoofdstuk 11 de conclusies en vervolgstappen samengevat.

³ Wanneer in deze rapportage wordt gesproken over een omgevingsvergunning, wordt altijd een omgevingsvergunning flora en fauna activiteit bedoeld.

2 Juridisch kader

In dit hoofdstuk wordt het juridische kader (de Omgevingswet) voor soortenbescherming beschreven. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar bijlage 1 van dit rapport.

2.1 Omgevingswet

In de Omgevingswet zijn alle wetten met betrekking tot de fysieke leefomgeving opgenomen. In het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) hoofdstuk 11 is de bescherming van natuur in Nederland opgenomen. Deze wet bevat onder andere regels voor de bescherming van natuurgebieden, in het wild levende dier- en plantensoorten en houtopstanden in Nederland. Het uitgangspunt van de wet is de natuur te beschermen, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van biologische diversiteit zonder de lasten te verhogen. De provincies zijn over het algemeen het bevoegde gezag voor het al dan niet verlenen van vergunningen in het kader van de Omgevingswet. Bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid (zoals gaswinning en uitbreiding snelwegen), is het rijk in de vorm van de minister van LNV het bevoegde gezag. Voor dit project is provincie Zuid-Holland bevoegd gezag. De Omgevingswet kent naast de specifieke zorgplicht (Bal artikel 11.27) drie onderdelen welke relevant zijn voor dit project. Dat zijn: Natura 2000-gebieden (Ow Bal § 11.1), soorten (Ow Bal § 11.2) en houtopstanden (Ow Bal § 11.3). De onderdelen Natura 2000-gebieden en houtopstanden (alsook het planologisch beschermd NNN) zijn reeds beschreven in de quickscan en worden daarom hier niet meer behandeld. Het juridisch kader van het onderdeel soorten wordt hieronder toegelicht. Voor de volledige wettekst zie:

<https://iplo.nl/regelgeving/omgevingswet/geconsolideerde-teksten-omgevingswet/>

Specifieke zorgplicht: de Ow schrijft voor dat nadelige gevolgen voor planten en dieren zoveel als redelijkerwijs mogelijk is voorkomen moet worden, ongeacht of deze beschermd zijn of niet.

In de volgende paragrafen worden de relevante wettelijke kaders behandeld.

2.1.1 Soorten (Ow Bal § 11.2)

Paragraaf 11.2 van de Omgevingswet Bal kent drie beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (Ow Bal § 11.2.2)
Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels (zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn).
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (Ow Bal § 11.2.3)
Dit zijn soorten die genoemd zijn in Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, Bijlage I of II bij het Verdrag van Bern en Bijlage II bij het Verdrag van Bonn.
- Beschermingsregime andere soorten (Ow Bal § 11.2.4)
Dit zijn soorten die genoemd zijn in bijlage IX onder A en B van het Bal. Het gaat hier om de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten die van nature voorkomend in Nederland.

Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen. Zo is het verboden om nesten van vogels te vernielen, of te beschadigen en is het verboden om soorten die vallen onder de Habitatrichtlijn te verstoren. De bepalingen in paragraaf 11.2.4 van het Bal zien toe op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlage IX onder A en B. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen. In beginsel moet met voorzorgsmaatregelen ervoor worden gezorgd dat de functionaliteit van het leefgebied niet wordt

aangetast. Lukt dat niet en worden verbodsbepalingen overtreden, dan is een omgevingsvergunning flora en fauna activiteit nodig. Voor de 'andere soorten' van artikel 11.2.4 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de vergunningsplicht vaststellen middels een verordening. De lijst met vrijgestelde soorten kan daardoor per provincie verschillen.

Beleidsregels soortenbescherming Gelderland

Sinds 1 januari 2024 heeft de provincie Gelderland, in aanvulling op de Omgevingswet, beleidsregels in het kader van de soortenbescherming⁴. Voor dit ecologisch onderzoek is artikel 5b van deze beleidsregels, omtrent de jaarrond bescherming van vogelnesten, van toepassing. In artikel 5b staat beschreven dat jaarronde bescherming van vogelnesten van toepassing is voor de soorten (genoemd per categorie in bijlage 3 van de Beleidsregels soortenbescherming Gelderland):

- i. in categorie 1;
- ii. in categorie 2, tenzij is aangetoond dat er voor de betreffende soort voldoende alternatieve leefomgeving in de omgeving aanwezig is om zich te kunnen vestigen.

De beoordeling van de vogelsoorten uit categorie 1 staat reeds beschreven in de quickscan. In aanvulling wordt er in deze rapportage ingegaan op de vogels uit categorie 2, conform de beleidsregels van de provincie Gelderland.

3 Beschrijving van het plangebied, ingreep en toekomstige ontwikkeling

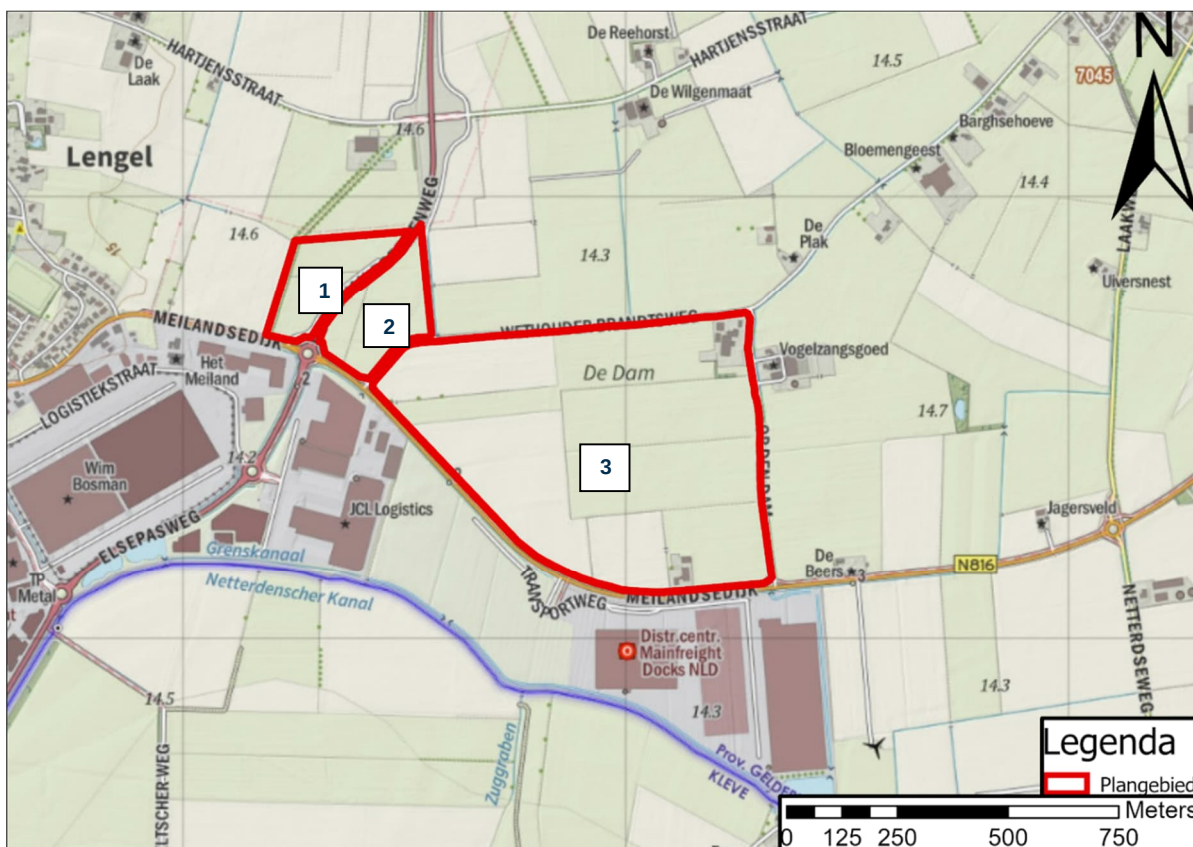
In dit hoofdstuk is de ligging en begrenzing van het plangebied, de directe omgeving van het plangebied en de voorgenomen ingreep en ontwikkeling toegelicht.

3.1 Beschrijving plangebied

3.1.1 Algemene beschrijving

Het plangebied ligt in de gemeente Montferland (Provincie Gelderland) en bestaat uit drie verschillende delen, die in Figuur 3-1 rood omlijnd zijn weergegeven. Deelgebied 1 en deelgebied 2 zijn ten noorden van de Meilandsedijk (N218) aan weerszijde van de N316 gelegen. Deelgebied 3 bevindt zich aan de Meilandsedijk (N218; zuiden en westen) en wordt begrensd door de Wethouder Brandtsweg in het noorden en de Op den Dam in het oosten. Ten zuiden en westen van het plangebied bevindt zich een bedrijventerrein. Op circa 300 meter ten zuiden van het plangebied ligt de grens met Duitsland. Verder is in de directe omgeving van het plangebied voornamelijk agrarisch gebied aanwezig. Op circa 1,3 kilometer afstand (richting het noordwesten) bevindt zich een bosrijk gebied; het Bergherbos.

⁴ *Beleidsregels soortenbescherming Gelderland | Lokale wet- en regelgeving, geraadpleegd op 25 september 2025.*

Figuur 3-1 Plangebied (rood omlijnd) ontwikkeling DocksNLD2 Montferland onderverdeeld in de drie deelgebieden.

Het plangebied zelf bestaat uit meerdere akkers bestemd als koeienweide, hooiland of voor het verbouwen van gewassen (zie Figuur 3-2, Figuur 3-3 en Figuur 3-4). De akkers zijn gescheiden door laagstaande of drooggevalen watergangen (zie Figuur 3-2), greppels en op een enkele plek door struikgewas met middelhoge bomen (zie Figuur 3-4). Deelgebied 1 wordt aan de westzijde begrenst door een bomenrij van essen met een dichte ondergroei van onder andere iep en brandnetel (zie Figuur 3-3). Deelgebied 2 wordt aan de oostzijde (Borgstraat) begrenst door een rijbeplanting van 12 essen. Deelgebied 3 wordt aan de noordkant begrenst door de Wethouder Brandtsweg, hier staat aan de zuidkant van de weg (in het plangebied) een bomenrij met circa 50 inlandse eiken. Aan de oostkant wordt deelgebied 3 begrensd door de Op den Dam, hier staat aan de oostkant (buiten het plangebied) een bomenrij met circa 35 inlandse eiken. Deelgebied 3 wordt aan de west- en zuidkant begrensd door de Meilandsedijk, hier staan circa 80 jonge zwarte elzen. Verder zijn er twee erven met een woning en bijgebouwen (stallen en schuren) aanwezig in deelgebied 3 (zie Figuur 3-2 en Figuur 3-4).

Figuur 3-2 Elzen langs Borgstraat (links) en boerderij Meilandsedijk 6 (rechts). Foto's: RHDHV, mei & augustus 2021.

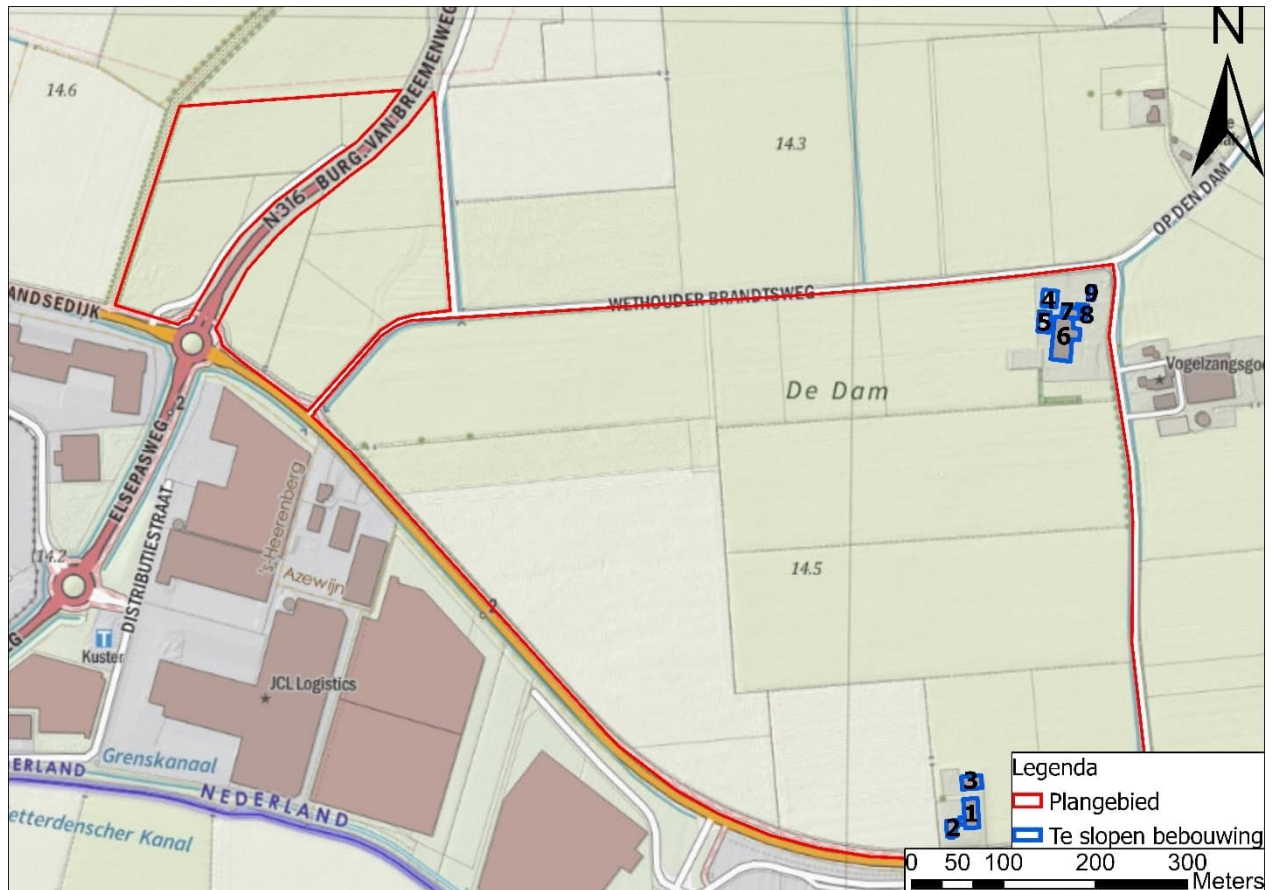
Figuur 3-3 Akkerbouw plangebied 3 (links) en begrenzing plangebied 1 (rechts). Foto's: RHDHV, mei & augustus 2021.

Figuur 3-4 Struikgewas tussen akkers (links) en stal Op den Dam 10 met houtopsingel rondom erf (rechts). Foto's: RHDHV, mei 2022.

3.1.2 Beschrijving gebouwen

Het plangebied omvat landbouwgrond en twee woonerven met woonhuizen, stallen en andere bijgebouwen. Binnen het plangebied zijn verschillende type gebouwen aanwezig; woonhuizen, stallen, (kap)schuren en een hooischuur. Sommige gebouwen worden nog gebruikt, andere zijn verouderd en deels vervallen. Het betreft in totaal negen gebouwen verdeeld over twee woonerven, zie Figuur 3-5.

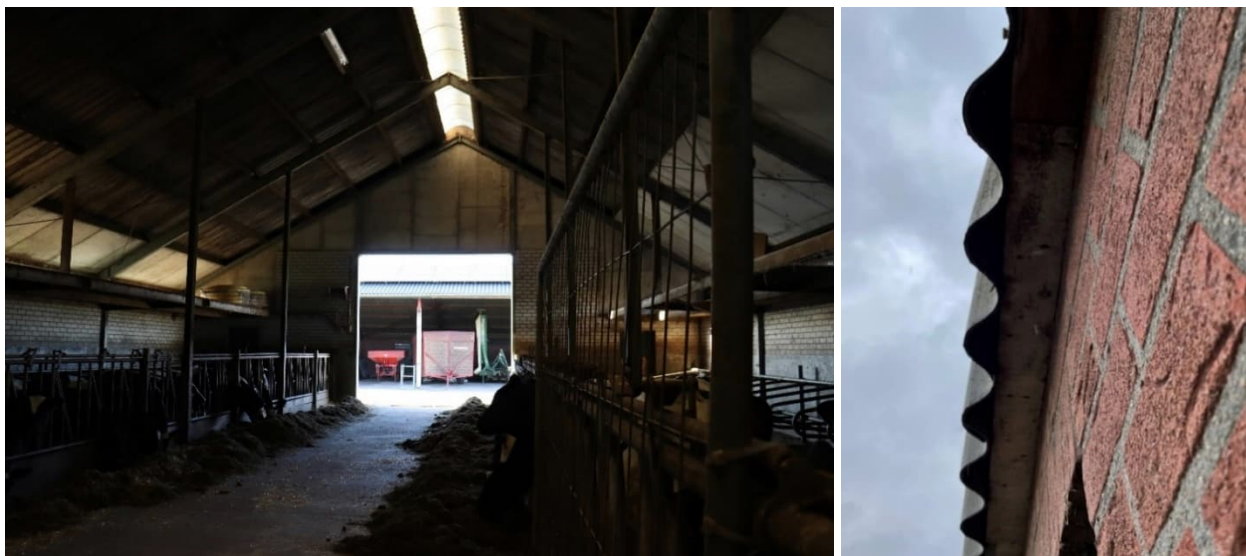

Figuur 3-5 Overzicht alle te slopen bebouwing (blauw omlijnd) in deelgebied 3 (rood omlijnd). Hieronder worden de te slopen gebouwen kort toegelicht.

Meilandsedijk 6

Gebouw 1 (kalverenstal)

Gebouw 1 betreft een kalverenstal en bestaat uit stenen muren (zonder spouw) en heeft een houten raamwerk voor het golfplaten dak. Op de buitenmuren van de stal zijn gedeeltelijk golfplaten bevestigd, waardoor er een ruimte is ontstaan tussen de muur en de golfplaten (zie Figuur 3-6 rechts). De kalverenstal is momenteel in gebruik; er worden kalven gehouden en het gebouw is binnen verlicht. Het gebouw is geschikt als broedlocatie voor broedvogels.

Figuur 3-6 Impressie gebouw 1: kalverenstal van binnen (links) en golfplaten op stenen buitenmuur (rechts). Foto's: RHDHV, februari 2022.

Gebouw 2 (woonhuis)

Gebouw 2 betreft een woonhuis en bestaat uit stenen muren (met spouw, onbekend of deze zijn na-geïsoleerd) en heeft een houten raamwerk voor het pannendak. De dakrand sluit niet overal goed af (zie Figuur 3-7), waardoor openingen aanwezig zijn die door vleermuizen kunnen worden gebruikt. Het huis wordt momenteel bewoond.

Figuur 3-7 Impressie gebouw 2: kieren tussen dakbedekking en buitenmuur (links en midden) en kieren tussen dakbedekking en schoorsteen (rechts). Foto's: RHDHV, februari 2022.

Gebouw 3 (kapschuur)

Gebouw 3 betreft een kapschuur, welke in gebruik is voor opslag van landbouwvoertuigen, hakhout en andere materialen. Het gebouw bestaat uit stenen muren (zonder spouw) en heeft een houten raamwerk voor het golfplaten dak (zonder isolatie). Tussen de draagbalken van het dak en de beplating zijn diverse vogelnesten waargenomen, zie Figuur 3-8.

Figuur 3-8 Nestmateriaal tussen draagbalken bij gebouw 3. Foto: RHDHV, februari 2022.

Op den Dam 10

Gebouw 4 (kapschuur, werkplaats en kalverenstal)

Gebouw 4 bestaat uit stenen muren (zonder spouw) en heeft een houten raamwerk voor het golfplaten dak. Dit gebouw voorziet in 3 functies: een kapschuur, werkplaats en kalverenstal. De kapschuur wordt gebruikt voor opslag van tractoren en landbouwmachines. Dit deel heeft een golfplaten dak, zonder isolatie. In de nok van de kapschuur bevindt zich een kerkuilenkast. De werkplaats bevindt zich in het verlengde van de kapschuur, welke worden gescheiden door een stenen muur. Het golfplaten dak van de werkplaats is aan de binnenkant bedekt met isolatiemateriaal, welke op sommige plekken is losgekomen. Een impressie van dit deel van gebouw 4 is weergegeven in Figuur 3-9.

De kalverenstal bevindt zich aan de westkant over de gehele lengte van het gebouw. De stal is niet in gebruik en in vervallen staat: het dakisolatiemateriaal bevat gaten of hangt los, er ligt veel verscheurd piepschuim en er zijn diverse rommelhoekjes aanwezig. Ook liggen er hooibalen in de stal. Een impressie van dit deel van gebouw 4 is weergegeven in Figuur 3-10.

Figuur 3-9 Impressie gebouw 4: met links de kerkuilenkast in nok kapschuur en rechts de werkplaats met los isolatiemateriaal. Foto's: RHDHV, februari 2022.

Figuur 3-10 Impressie gebouw 4 kalverenstal: met links hooibalen, in het midden verscheurd piepschuim en rechts los isolatiemateriaal. Foto's: RHDHV, februari 2022.

Gebouw 5 (kapschuur + kalverenstal)

Het gebouw bestaat uit stenen muren (zonder spouw) en heeft een houten raamwerk voor het golfplaten dak. Dit gebouw voorziet in 2 functies: een kapschuur en een stal. De kapschuur bevindt zich aan de oostkant over de gehele lengte van het gebouw en wordt gebruikt voor opslag van diverse (landbouw)materialen. De kapschuur heeft geen dakisolatie. De stal bevindt zich aan de westkant over de gehele lengte van het gebouw. Dit gedeelte van gebouw 5 heeft wel dakisolatie. De stal is niet in gebruik en in verval staat: het dakisolatiemateriaal bevat gaten of hangt los en er zijn diverse rommelhoekjes aanwezig. Een impressie van gebouw 5 is weergegeven in Figuur 3-11.

Figuur 3-11 Impressie gebouw 5: met links kapschuur en midden en rechts de stal. Foto's: RHDHV, februari 2022.

Gebouw 6 (koeien- en melkstal)

Het gebouw bestaat uit stenen muren (zonder spouw) en heeft een houten raamwerk voor het golfplaten dak. De functie van dit gebouw is een koeienstal. De koeienstal is momenteel in gebruik; er worden koeien gehouden en gemolken en het gebouw is binnen verlicht. Een impressie van gebouw 6 is weergegeven in Figuur 3-12.

Figuur 3-12 Impressie gebouw 6: links binnen- en rechts buitenaanzicht. Foto's: RHDHV, februari 2022.

Gebouw 7 (oude stal + hooizolder)

Het gebouw bestaat uit stenen muren (zonder spouw) en heeft een houten raamwerk voor het golfplaten dak. De benedenverdieping wordt gebruikt als opslagplaats (zie Figuur 3-14). De tweede verdieping betreft een hooizolder, waarbij tegen het golfplaten dak en enkele wanden betimmering is aangebracht (zie Figuur 3-13 links en Figuur 3-14 rechts).

Figuur 3-13 Impressie gebouw 7: links hooizolder van binnenuit en rechts buitenkant gebouw 7. Foto's: RHDHV, februari 2022.

Figuur 3-14 Impressie gebouw 7: links de opslag benedenverdieping en rechts de betimmering op de hooizolder. Foto's: RHDHV, februari 2022.

Gebouw 8 (woonhuis)

Het gebouw bestaat uit stenen muren (met spouw) en heeft een houten raamwerk voor het pannendak. De dakrand sluit niet overal goed af, waardoor openingen aanwezig zijn die door vleermuizen kunnen worden gebruikt (zie Figuur 3-15). Ook zitten er stootvoegen in de schoorsteen van dit woonhuis.

Figuur 3-15 Impressie gebouw 8: overhangend dakbeschoot met kieren en openingen. Foto: RHDHV, februari 2022.

Gebouw 9 (café)

Het raamwerk en de wanden van de schuur zijn gemaakt van hout. De schuur heeft een schuin golfplaten dak, waaronder zich deels een zolder bevindt. Het gebouw heeft veel openingen, groot genoeg voor een steenmarter om binnen te komen. Op dit moment wordt de schuur gebruikt als café. Een impressie van het gebouw is weergegeven in Figuur 3-16.

Figuur 3-16 Impressie gebouw 9: links golfplaten dak, midden de buitenkant van de houten wanden en rechts de zolder. Foto's: RHDHV, februari 2022.

3.2 Voorgenomen ingreep en ontwikkeling

De gemeente Montferland is voornemens het bestaande bedrijventerrein 's Heerenberg uit te breiden door de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein voor Logistiek en MKB bedrijvigheid. Daarnaast worden ook een truckparking en een Clean Energie Hub ontwikkeld. In het noordwesten van het plangebied komt een fietstunnel. Verder zijn aan de randen van het plangebied waterbuffers voorzien. Deze zullen het grootste deel van het jaar droog staan. Het stedenbouwkundig plan is weergegeven in Figuur 3-17.

Voor de geplande ontwikkeling wordt alle bebouwing binnen het plangebied gesloopt. Verder worden de bomen en struiken op de woonerven en landbouwgrond gekapt. De singels langs de Wethouder Brandtsweg en Op Den Dam blijven behouden. De sloten in en rondom de landbouwgrond worden (gedeeltelijk) gedempt.

Figuur 3-17 Stedenbouwkundig plan voorgenomen ontwikkeling

In de nieuwe situatie komen daar de bedrijfspanden voor terug. Langs de wegen worden bomen geplant en ten noorden en oosten van het plangebied komt een grondwal om het zicht van de omliggende dorpen op de bedrijfsbebouwing te verminderen.

Autonome ontwikkelingen in de omgeving

Ten noordwesten van het plangebied staat eveneens een ontwikkeling gepland. Het betreft hierbij een project voor het realiseren van 349 woningen. Hierbij is rekening gehouden voor de compensatie voor de verschillende soorten en is er veelal gekeken naar compensatie binnen het plangebied.

Er is nog geen planning voor de uitvoering van de werkzaamheden bekend.

4 Onderzoeksmethode

Onderstaand is de onderzoeksmethode beschreven, voor de volledigheid is ook de werkwijze van de eerder uitgevoerde quickscan opgenomen, omdat de resultaten van de quickscan aanleiding gaven voor het uitvoeren van nader soortgericht vervolgonderzoek.

4.1 Werkwijze en resultaten quickscan en aanvullende inventarisatie

Om na te gaan wat het belang is van het onderzoeksgebied voor de wettelijk beschermde soorten die in of nabij het onderzoeksgebied voorkomen is een quickscan in het kader van de Wet natuurbescherming uitgevoerd⁵. Na het opstellen van de ecologische quickscan is de Wet natuurbescherming opgegaan in de Omgevingswet. Op gebied van soortenbescherming zijn er voor dit onderzoek geen relevante inhoudelijke wijzigingen aan de wetgeving, waardoor de conclusies van de quickscan 1-op-1 gebruikt kunnen worden voor dit rapport. Aan de hand van deze quickscan zijn potentiële effecten op beschermde flora en fauna in kaart gebracht. Hieronder zijn de werkwijze, resultaten en effectbeoordeling van de quickscan beschreven. Indien uit de quickscan is gebleken dat het nemen van vervolgstappen noodzakelijk is, zijn deze ook beschreven.

Inventarisatie van beschermde soorten

Er zijn in juni 2021 verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de NDFF voor het onderzoeksgebied en nabije omgeving van het onderzoeksgebied van de afgelopen 10 jaar⁶. Daarnaast is de verspreidingsatlas geraadpleegd.⁷ Door deze bestaande verspreidingsgegevens te raadplegen, wordt inzicht verkregen in de mogelijk aanwezige beschermde soorten in of in de directe omgeving van het plangebied. Op 30 juni (18°C, volledig bewolkt, droog, windkracht 3 Bft uit westelijke richting) en 4 augustus (22°C, overwegend zonnig, droog, windkracht 2 Bft uit noordoostelijk richting) 2021 zijn veldbezoeken uitgevoerd door een deskundig ecoloog werkzaam bij Haskoning.

Tijdens deze veldbezoeken is een habitatgeschiktheidsanalyse gedaan voor beschermde soorten die volgens de bureaustudie mogelijk kunnen voorkomen in en nabij het plangebied. Aangezien er geen toestemming was om het plangebied te betreden zijn het terrein en de gebouwen van afstand met een verrekijker geïnspecteerd. Om deze reden heeft op 22 februari 2022 (10°C, volledig bewolkt met af en toe regen, windkracht 4 Bft uit zuidwestelijke richting) een aanvullende inspectie plaatsgevonden. Dit onderzoek is uitgevoerd door drie ter zake kundige ecologen werkzaam bij Haskoning. In en rond de te slopen gebouwen en gebouwdelen is gezocht naar sporen en is bepaald of de te slopen gebouwen en gebouwdelen een functie hebben voor beschermde soorten. De te kappen bomen zijn gecontroleerd op het mogelijke voorkomen van beschermde soorten, zoals potentiële nesten van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is. Tijdens dit veldonderzoek is gesproken met de bewoners van de woonhuizen in het onderzoeksgebied, waardoor waardevolle informatie over het voorkomen van soorten is verkregen.

Effectbeoordeling van beschermde soorten

Aan de hand van de verspreidingsgegevens en de veldbezoeken is beoordeeld voor welke beschermde soorten geschikt leefgebied aanwezig is in het onderzoeksgebied. Door middel van een beknopte analyse van het project in relatie tot de biotoop-eisen van de beschermde soorten is beoordeeld welke negatieve effecten de voorgenomen werkzaamheden kunnen hebben op mogelijk in het onderzoeksgebied voorkomende beschermde soorten.

⁵ Ecologische quickscan bestemmingsplan DocksNLD2 Montferland. Referentie: BH8147MIRP2110150916. Oktober 2021, HaskoningDHV Nederland B.V., Amersfoort.

⁶ Geraadpleegd 10 juni 2021: <https://ndff-ecogrid.nl/>.

⁷ Geraadpleegd 10 juni 2021: <https://www.verspreidingsatlas.nl/>.

Op basis van de resultaten van de quickscan is geconcludeerd dat voor de onderstaande soorten of soortgroepen negatieve effecten zijn uitgesloten of kunnen worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen. Voor deze soorten of soortgroepen is daarom géén nader onderzoek uitgevoerd.

Vaatplanten: op grond van geraadpleegde verspreidingsgegevens en de aanwezige biotoop is te concluderen het plangebied en de directe omgeving daarvan niet voorziet in groeiplaatsen van krachtens de Omgevingswet beschermde vaatplanten. Het overtreden van verbodsbepalingen van de Omgevingswet ten aanzien van deze soortgroep is uitgesloten.

Algemene broedvogels: de bomen in het onderzoeksgebied bieden nestlocaties voor vele vogelsoorten. Gedurende de veldbezoeken zijn er diverse algemene broedvogels, zoals merel, kraai en houtduif, waargenomen. Wanneer de kap in het broedseizoen wordt gepland is een overtreding van de verbodsbepaling van de Omgevingswet vrijwel niet uit te sluiten. Door de werkzaamheden (ruim) buiten het broedseizoen (maart t/m augustus) uit te voeren, kan overtreding van de verbodsbepalingen van de Omgevingswet ten aanzien van algemene broedvogels worden voorkomen. Er heeft geen nader gericht onderzoek naar algemene broedvogels plaatsgevonden.

Grondgebonden zoogdiersoorten: uit de geraadpleegde gegevens van de NDFF is gebleken dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van bever, das en boommarter. Gedurende de veldbezoeken zijn er in het plangebied en de directe omgeving hiervan geen dassenburchten of sporen van das waargenomen, waardoor het voorkomen van das in het plangebied wordt uitgesloten. Voor bever is er geen leefgebied, in vorm van stromend water met bossen zachthout op de oevers, aanwezig, waardoor ook deze soort is uitgesloten. Er zijn geen geschikte verblijfplaatsen (grote holten in bomen) voor boommarter waargenomen. Het overtreden van verbodsbepalingen van de Omgevingswet ten aanzien van deze soorten is uitgesloten. Voor das, bever en boommarter is geen nader onderzoek noodzakelijk.

Jaarrond beschermde horsten in bomen: uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er soorten met jaarrond beschermde nesten in bomen, zoals havik, buizerd en sperwer, voorkomen. Buizerd is tijdens de veldbezoeken in juni en augustus van 2021 en februari 2022 enkele malen waargenomen. Een potentiële horst van broedvogels met een jaarrond bescherm nest is niet aangetroffen, waardoor overtreding van verbodsbepalingen van de Omgevingswet op voorhand kan worden uitgesloten. Het uitvoeren van aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Vissen: doordat de sloten in het plangebied frequent droogvallen en kwel afwezig is worden binnen het plangebied geen beschermde vissen verwacht. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Omgevingswet ten aanzien van vissen is uitgesloten.

Reptielen: uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat er drie onder de Omgevingswet beschermde reptielen bij het Bergherbos (op circa 2,4 kilometer afstand van het plangebied) zijn waargenomen. Het betreft zandhagedis, gladde slang en hazelworm. In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor deze soorten, waardoor het voorkomen is uitgesloten. Overtreding van verbodsbepalingen van de Omgevingswet en het uitvoeren van nader onderzoek is niet noodzakelijk. De sloten in het plangebied zijn enigszins geschikt als leefgebied voor de ringslang. Echter, in de wijde omgeving (+/- 5 kilometer omtrek) van het plangebied zijn in de afgelopen 10 jaar geen ringslangen waargenomen (NDFF). Ook valt het plangebied niet binnen het bekende verspreidingsgebied van de ringslang⁸. Hierdoor is het voorkomen van de ringslag uitgesloten.

⁸ Geraadpleegd op 1 november 2022: <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/ringslang>.

Ongewervelden: de in het plangebied aanwezige habitats voorzien niet in geschikt leefgebied voor beschermde ongewervelden zoals vlinders en libellen. Deze zijn namelijk vaak afhankelijk van zeer specifieke omstandigheden, zoals bloemrijke graslanden of stromende beken. Het overtreden van verbodsbepalingen van de Omgevingswet ten aanzien van deze soortgroep is uitgesloten. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Op basis van de resultaten van de quickscan en de aanvullende inventarisatie is geconcludeerd dat voor de volgende soorten of soortgroepen nader onderzoek naar het voorkomen noodzakelijk is:

Grondgebonden zoogdiersoorten: uit de geraadpleegde gegevens van de NDFF is gebleken dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van bunzing en steenmarter. Binnen het plangebied zijn verschillende vervallen gebouwen (schuren) aanwezig, welke kunnen dienen als vaste voortplantings- en/of verblijfplaats voor bunzing en/of steenmarter. Het overtreden van verbodsbepalingen van de Omgevingswet (Bal artikel 11.54 lid 1 a en b) ten aanzien van steenmarter en bunzing is op voorhand niet uitgesloten. Het uitvoeren van nader onderzoek naar het voorkomen van deze soorten en het gebruik van het plangebied is noodzakelijk.

Vleermuizen: uit de geraadpleegde gegevens van de NDFF is gebleken dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van franjestaart, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. De te slopen bebouwing biedt, door de aanwezigheid van spleten en stootvoegen, potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. In de te kappen bomen is 1 potentiële geschikte boomholte voor vleermuizen waargenomen (op basis van het aanvullend onderzoek op 22 februari 2022 door 3 ter zake kundige ecologen). Het gaat om de grote treurwilg in de voortuin van Op den Dam 10. De boom heeft enkele holtes en scheuren welke mogelijk kunnen worden gebruikt als verblijfplaats door vleermuizen. Het voornemen kan leiden tot vernietigen van deze verblijfplaatsen. Daarnaast kunnen individuen worden verwond en/of gedood, hetgeen overtredingen zijn van Bal artikel 11.46, lid 1a, b en d, van de Omgevingswet. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied is noodzakelijk.

Het terrein kan door verschillende soorten vleermuizen worden gebruikt om te foerageren. Dit kan verspreidt op het terrein, langs opgaande structuren en in de koeienstal. Het plangebied maakt onderdeel uit van een veel groter foerageergebied voor vleermuizen, in de omgeving zijn meerdere alternatieve (uitwijk)mogelijkheden gelegen voor vleermuizen om te foerageren. Aantasting van essentiële vliegroutes en/of foerageergebied zijn op basis van gebiedskenmerken en de geplande ingreep op voorhand uitgesloten.

Jaarrond beschermde nesten in gebouwen: Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is daarnaast gebleken dat er in en rondom het plangebied waarnemingen van huismus bekend zijn. Het plangebied biedt essentiële leefgebiedsfuncties en potentiële nestlocaties voor huismus (vogelsoort met jaarrond beschermde nesten in gebouwen). Tijdens de veldbezoeken zijn geschikte nestlocaties in verschillende gebouwen op beide woonpercelen vastgesteld. Door aanwezigheid van pannendaken zijn de woonhuizen (gebouwen 2 en 8) het meest geschikt als nestlocatie, zie Figuur 4-1. Tevens zijn binnen het plangebied bij beide woonhuizen essentiële leefgebiedsfuncties, in vorm van zandbaden, jaarrond groene struiken (om in te schuilen) en foerageergebied (door aanwezigheid van kippenren en konijnenhok), waargenomen (zie Figuur 4-2). Tijdens de veldbezoeken zijn op beide woonpercelen veelvuldig huismussen gehoord en waargenomen. Gedurende het veldbezoek in juni 2021 is er bij de Meilandsedijk 6 een huismus waargenomen die onder het pannendak kroop. Het overtreden van verbodsbepalingen van de Omgevingswet (Bal artikel 11.37 lid 1 a, b en d) ten aanzien van huismus is op voorhand niet uitgesloten. Hierdoor is nader onderzoek naar het voorkomen in- en gebruik van- het plangebied door huismus noodzakelijk.

Uit de geraadpleegde verspreidingsgegevens van de NDFF is daarnaast gebleken dat er in en rondom het plangebied waarnemingen van steenuil en kerkuil bekend zijn. In een schuur bij Op den Dam 10 (gebouw 8) is een kast voor kerkuil aanwezig (zie Figuur 4-3). Verder biedt het plangebied en de nabije omgeving hiervan geschikt foerageergebied voor beide uilensoorten. Het overtreden van verbodsbepalingen van de Omgevingswet (Bal artikel 11.37 lid 1 a, b en d) ten aanzien van steenuil en kerkuil is op voorhand niet uitgesloten. Hierdoor is nader onderzoek naar het voorkomen en mogelijk gebruik van het plangebied door steen- en kerkuil noodzakelijk.

Nesten van boerenzwaluw en huiszwaluw zijn in de provincie Gelderland jaarrond beschermd nest (categorie 2), wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld gebrek aan alternatieve nestplaatsen c.q. vrije nestterritoria in de directe omgeving. Tijdens de veldbezoeken in juni en augustus 2021 zijn er in- en uitvliegende boerenzwaluwen bij de stallen gezien. Ook zijn er huiszwaluwen waargenomen. Om de waarde van het plangebied voor boerenzwaluw en huiszwaluw in kaart te brengen is aanvullend onderzoek noodzakelijk. Daarnaast wordt er tijdens alle veldbezoeken gelet op aanwezigheid van nesten van andere vogels, beschermd onder categorie 2, die vaak op en rond boerenerven voorkomen, zoals spreeuw en zwarte roodstaart. Aan de hand van dit onderzoek kan worden bepaald of de nesten als jaarrond beschermd moeten worden beschouwd.

Figuur 4-1 Links geschikte pannendaken bij Meilandsedijk 6 (gebouw 2) en rechts Op den Dam 10 (gebouw 8). Foto's: RHDHV, februari 2022.

Figuur 4-2 Jaarrond groene struiken en zandbad bij Op den Dam 10. Foto: RHDHV, maart 2022.

Figuur 4-3 Uilenkast in nok van gebouw 4 (Op den Dam 10). Foto: RHDHV, februari 2022.

Amfibieën: uit de geraadpleegde gegevens van de NDFF is gebleken dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van rugstreeppad. Voor zijn voortplanting is rugstreeppad afhankelijk van ondiep, snel opwarmend water. De (incidenteel droogvallende) sloten tussen de akkers en aan de randen van het plangebied voorzien in potentieel geschikt voortplantingsbiotoop voor de soort. Ook zijn er geschikte winterverblijfplaatsen voor rugstreeppad waargenomen, in vorm van rommelhoekjes en zandhopen. Door het aanwezige leefgebied is de soort niet op voorhand uit te sluiten. Het overtreden van verbodsbepalingen van de Omgevingswet (artikel 11.46 lid 1a, b en d) ten aanzien van rugstreeppad is op voorhand niet uitgesloten. Nader onderzoek naar het voorkomen van rugstreeppad is noodzakelijk.

4.2 Werkwijze nader vleermuizenonderzoek

Vleermuizen maken op verschillende manieren gebruik van het landschap. Zo hebben ze verblijfplaatsen, afhankelijk van de soort, in bebouwingen of in bomen. Ze gebruiken daarnaast lijnvormige structuren om zich te oriënteren in het landschap en hierlangs en ook boven open weilanden, watergangen en/of plassen te foerageren.

Geschiktheidsbeoordeling te slopen gebouwen en te kappen bomen

Het plangebied biedt potentiële verblijfplaatsen voor een aantal vleermuissoorten, namelijk gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De aanwezigheid van de gewone grootoorvleermuis is uitgesloten. De zolder van gebouw 7 biedt voor laatstgenoemde soort wel een geschikte verblijfplaats, maar het plangebied ligt in te open polderlandschap en biedt hierdoor geen geschikt leefgebied voor de gewone grootoorvleermuis. De aanwezigheid van de gewone grootoorvleermuis wordt daarom niet verwacht. Overige vleermuissoorten zijn uitgesloten op basis van hun habitatkenmerken en/of verspreiding.

In onderstaande beschrijving is voor de te verwachten vleermuissoorten aangegeven welke gebouwen en bomen voor welke type verblijfplaatsen potentie hebben. Gebouw 3 (kapschuur) en 6 (de koeienstal) hebben geen potentie als verblijfplaats voor vleermuizen omdat er zijn geen geschikte mogelijkheden aanwezig zijn voor vleermuizen om weg te kruipen. Het is daarnaast een grote, open constructie waar de wind door gaten en kieren vrij spel heeft. Wel heeft gebouw 6 potentie als foerageergebied voor de hieronder genoemde soorten, mede omdat de verlichting 's nachts insecten aantrekt. Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis zijn niet lichtschuw, van hen is bekend dat zij rond lantaarns kunnen jagen op insecten.

Gewone dwergvleermuis

In de kalverenstallen aan de westzijde van gebouw 4 en 5 en in gebouw 9 (café) zijn achter loshangend isolatiemateriaal en tussen het dak en dakbeschot wegkruipmogelijkheden aanwezig voor gewone dwergvleermuis. Gewone dwergvleermuis prefereert echter in- en uitvliegopeningen van ten minste 2,5 tot 3 meter boven de grond en betreffende gebouwen zijn laagbouw. Daarnaast worden deze gebouwen zeer waarschijnlijk (intensief) gebruikt door steenmarter (zie hoofdstuk 6). Deze soorten jagen op de gewone dwergvleermuis. Een vleermuis die in deze gebouwen een verblijfplaats vindt, valt zeer waarschijnlijk prooi aan een van deze dieren. In de aangrenzende werkplaats en kapschuren van gebouw 4 en 5 zijn geen wegkruipmogelijkheden voor de gewone dwergvleermuis aanwezig. Deze gebouwonderdelen zijn hiervoor te open. Het is daarom uitgesloten dat deze gebouwen als verblijfplaats wordt gebruikt door de gewone dwergvleermuis.

De zolder van gebouw 7 heeft potentie als zomer- en paarverblijfplaats voor gewone dwergvleermuis. Hier is houten dakbeschot aanwezig waarachter de vleermuis kan wegkruipen. Bij gebouw 1 zijn er golfplaten aangebracht op de stenenmuur, hierachter zit ruimte waarachter de vleermuis kan wegkruipen. Kraamverblijfplaatsen worden vaak gevonden in wat grotere, hogere gebouwen die niet zelden gecombineerd worden met een massawinterverblijfplaats en dus van binnenuit verwarmd. Gebouwen 2 en 8 bieden dan ook een veel geschiktere kraamlocatie dan gebouwen 1 en 7. Kraamverblijfplaatsen in gebouwen 1 en 7 zijn daarom uitgesloten.

Gebouw 2 en 8 hebben potentie voor alle typen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis (zomer-, kraam-, paar- en (massa) winterverblijfplaatsen). Via openingen bij het dakbeschot is de spouw en het dak bereikbaar. Daarnaast kunnen de aanwezige stootvoegen ook toegang geven tot de spouw. Zomerverblijfplaatsen kunnen door gewone dwergvleermuizen ook als winterverblijf worden gebruikt. Pas bij vorst zoeken ze vaak verwarmde gebouwen op. Daar verzamelen groepen dieren zich dan bij zogenaamde massawinterverblijfplaatsen⁹. Omdat betreffende woningen worden bewoond en in de winter worden verwarmd, is de aanwezigheid massa winterverblijfplaatsen niet uitgesloten.

Laatvlieger

Laatvliegers bewonen een netwerk van verschillende - vaak hogere - gebouwen die op een afstand van hooguit enkele honderden meters van elkaar liggen. Ze verhuizen soms wel, maar zijn in principe erg plaats- en gebiedstrouw¹⁰. In de omgeving rondom het plangebied ligt weinig bebouwing. De boerderij ligt redelijk geïsoleerd in het landschap, wel is er een bomenlaan langs de Wethouder Brandtsweg die naar de bebouwde kom van 's-Heerenberg leidt. Op basis van voorgaande zijn verblijfplaatsen van laatvlieger niet heel waarschijnlijk, maar kunnen ook niet op voorhand met zekerheid worden uitgesloten. Van de gebouwen op het terrein zijn alleen gebouw 2 en 8 in potentie geschikt als verblijfplaats voor de laatvlieger. Onderzoek naar alle type verblijfplaatsen is nodig.

Ruige dwergvleermuis

Gebouw 2, 7 en 8 zijn geschikt als zomer- en paarverblijfplaats voor ruige dwergvleermuis. Daarnaast staat er in de tuin van de Op den Dam 10 een treurwilg welke verschillende spechten- en inrotingsholten heeft. Deze holten kunnen mogelijk worden gebruikt als paarverblijfplaats voor ruige dwergvleermuis. Kraamkolonies zijn in alle te slopen gebouwen in het plangebied uitgesloten¹¹.

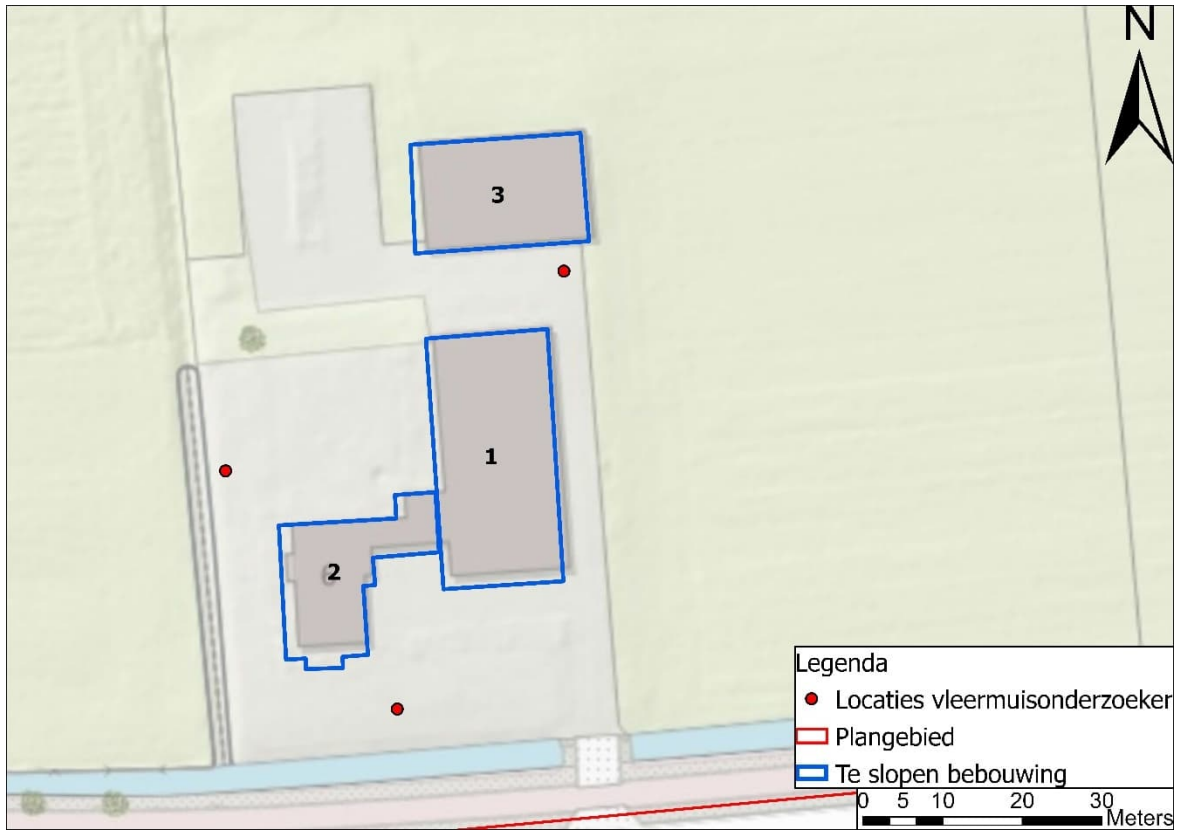
Te onderzoeken gebouwen en bomen

De gebouwen 1 en 2 bij Meilandsedijk 6 en gebouwen 7 en 8 en de treurwilg in de voortuin bij Op den Dam 10 dienen te worden onderzocht. Op basis hiervan zijn de posities van de vleermuisonderzoekers voor beide woonpercelen bepaald, zie Figuur 4-4 en Figuur 4-5. De onderzoekers stonden tijdens de onderzoeken voor in- en uitvliegers van vleermuizen zo gepositioneerd dat vanuit hun posities ten minste driekwart van het onderzoeksgebied was te (over)zien of te beluisteren. Doordat het zwermen en het baltsgedrag meer tijd in beslag neemt dan het in- en uitvliegen, kan een onderzoeker tijdens onderzoeken gericht op deze type verblijfplaatsen een groter gebied overzien door rond te lopen. Voor onderzoek naar winter- en paarverblijfplaatsen was het dan ook voldoende om per woonperceel twee onderzoekers in te zetten. De posities voor de vleermuisonderzoekers tijdens het in- en uitvliegen bij de Meilandsedijk 6 zijn weergegeven in Figuur 4-4 en voor de Op den Dam in Figuur 4-5.

⁹ Vleermuiswerkgroep Nederland, 2020.

¹⁰ Geraadpleegd op 1 november 2022: <https://www.vleermuis.net/vleermuizen-en-bescherming/vleermuis-soorten/laatvlieger>.

¹¹ Kraamkolonies bevinden zich in Noord- en Oost-Europa. In Nederland zijn weinig tot geen kraamkolonies van ruige dwergvleermuis.

Figuur 4-4 Posities vleermuisonderzoekers Meilandsedijk 6.

Figuur 4-5 Posities vleermuisonderzoekers Op den Dam 10.

Onderzoek naar zomer-, kraam-, paar- en/of winterverblijfplaatsen

Er is gericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van zomer-, kraam-, paar- en/of massa winterverblijven van gebouwbewonende vleermuissoorten, zoals gewone dwergvleermuis en laatvlieger alsook de ruige dwergvleermuis, die soms paarverblijfplaatsen in bomen heeft. Het onderzoek is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021, zoals opgesteld door de organisatie Netwerk Groene Bureaus en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN).

Door de inventarisatie conform het Vleermuisprotocol 2021 uit te voeren, wordt juridisch gezien voldaan aan de vereiste onderzoeksinspanning. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden ideaal voor het inventariseren van vleermuizen. Het nader onderzoek bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Onderzoek naar kraamverblijfplaatsen, bestaande uit ten minste twee veldbezoeken tussen 15 mei en 15 juli, waarvan minstens één ochtendbezoek, met een tussentijd van minimaal 30 dagen;
2. Onderzoek naar zomerverblijfplaatsen, bestaande uit ten minste twee veldbezoeken tussen 15 mei en 15 augustus, waarvan minstens één ochtendbezoek en één bezoek in de kraamperiode, met een tussentijd van minimaal 20 dagen;
3. Onderzoek naar paarverblijfplaatsen, bestaande uit ten minste twee veldbezoeken tussen 15 augustus en 1 oktober, waarvan minstens één bezoek in de avond en minimaal 60 minuten na zonsondergang, met een tussentijd van minimaal 20 dagen;
4. Onderzoek naar winterverblijfplaatsen, bestaande uit ten minste twee veldbezoeken, waarvan één veldbezoek tussen 1 augustus en 10 september, vanaf 00.00 uur tot 02.00 uur 's nachts (om middernachtzwermen te onderzoeken), met een tussentijd van minimaal 10 dagen.

Een aantal van de onderzoeksrondes konden worden gecombineerd. Op basis van bovenstaande is ieder gebouw vijf keer onderzocht door meerdere vleermuisdeskundigen (Tabel 4-1 en Tabel 4-2). Allen zijn deskundige ecologen werkzaam bij of in opdracht van Royal HaskoningDHV.

Tabel 4-1 Overzicht uitgevoerde onderzoeksrondes voor Meilandsdijk 6.

Datum	Onderdeel	Zon op / onder	Duur (start-eind)	Weersomstandigheden	Temp. (°C)	Wind (Bft)
24-05-2022	KV en ZV	Onder om 21.35	21.35 - 23.35	Droog, gedeeltelijk bewolkt	14-12	ZW2
15-06-2022	KV en ZV	Onder om 21.56	21.56 - 23.56	Droog, licht bewolkt	20-18	N2
30-06-2022	ZV	Op om 05.19	03.18 - 05.19	Droog, licht bewolkt	17-16	O1
7-07-2022 ¹²	ZV	Op om 5.25	3.25 - 5.25	Droog, bewolkt	17	ZW2
16-08-2022	PV en MW	Onder om 20.56	00.00 - 02.00	Droog, bewolkt	22	NO1
07-09-2022	PV	Onder om 20.08	00.00 - 1.20	Vanaf 1.20 lichte regen ¹³	20-18	ZO2
09-09-2022	PV	Op om 6.59	3.34 - 4.14	Droog, gedeeltelijk bewolkt	15	ZW2
KV = Kraamverblijfplaats, ZV = Zomerverblijfplaats, PV = Paarverblijfplaats, MW = Massawinterverblijfplaats						

Tabel 4-2 Overzicht uitgevoerde onderzoeksrondes voor Op den Dam 10.

Datum	Onderdeel	Zon op / onder	Duur (start-eind)	Weersomstandigheden	Temp. (°C)	Wind (Bft)
30-05-2022	KV en ZV	Onder om 21.42	21.42 - 00.12	Droog, gedeeltelijk bewolkt	13-11	NO1
22-06-2022	KV en ZV	Onder om 21.58	21.58 - 23.58	Droog, helder	21-17	NO1
7-07-2022	ZV	Op om 5.25	3.25 - 5.25	Droog, bewolkt	17	ZW2
19-08-2022	PV en MW	Onder om 20.50	00.00 - 02.00	Droog, helder	16	NW1
09-09-2022	PV	Onder om 20.04	2.14 - 4.14	Droog, gedeeltelijk bewolkt	15	ZW2

¹² Door uitval van 1 onderzoeker op 30 juni 2022, is er gekozen om op 7 juli een tweede ochtendbezoek uit te voeren met 1 onderzoeker. Zo is tenminste driekwart van de te onderzoeken gebouwen overzien en aan de onderzoeksinspanning voldaan.

¹³ Door de regen is het onderzoek 40 minuten voor de geplande eindtijd gestaakt. Dit is gecompenseerd op 9 september 2022.

Datum	Onderdeel	Zon op / onder	Duur (start-eind)	Weersomstandigheden	Temp. (°C)	Wind (Bft)
KV = Kraamverblijfplaats, ZV = Zomerverblijfplaats, PV = Paarverblijfplaats, MW = Massawinterverblijfplaats						

Analyse van de waarnemingen en opname van geluiden

Er is op basis van geluid en zicht geïnterviewd. De onderzoeken zijn uitgevoerd met behulp van twee verschillende typen batdetectoren: de Elekon Batlogger M en de Pettersson D240x met opnameapparatuur. Wanneer een geluid in het veld niet met zekerheid kon worden gedetermineerd, is een geluidsopname gemaakt. Voor sommige soorten van het geslacht *Myotis* en *Plecotus* is bijvoorbeeld analyse van een geluidsopname noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen. Sommige vleermuisgeluiden van bepaalde soorten lijken echter soms zo op elkaar dat een nadere determinatie op soortnaam zelfs met behulp van de software niet altijd mogelijk is. Dan blijft het bij een determinatie bij benadering. De geluidsopnamen zijn geanalyseerd met softwareprogramma BatExplorer Versie 2.1.5.0.

Ecologische onderbouwing voor afwijken van voorschriften uit het Vleermuizenprotocol

Tijdens de eerste onderzoeksrunde voor massawinterverblijven werd geen middernachtzwermen waargenomen en ook tijdens eerdere onderzoeksrondes werden in alle te onderzoeken gebouwen geen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Een aanvullende ronde voor middernachtzwermen werd derhalve niet meer zinvol geacht. Bij alle te onderzoeken gebouwen is daarom geen tweede middernachtelijk zwermsonderzoek uitgevoerd.

4.3 Werkwijze grondgebonden zoogdiersoorten

Het onderzoek naar grondgebonden zoogdieren was gericht op mogelijke verblijfplaatsen in de te slopen bebouwing. Verblijfplaatsen in te kappen struiken en/of bomen zijn op voorhand uitgesloten, omdat hier geen potentiële verblijfplaatsen (takkenhopen, holen etc.) zijn waargenomen. Voor het onderzoek naar grondgebonden zoogdieren is gebruik gemaakt van de aanwezigheid op het terrein tijdens de veldbezoeken voor onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen (paragraaf 4.2, aanwezigheid van onderzoekers bijna elke week van half mei tot september) en naar amfibieën (paragraaf 4.4). Daarnaast is gebruik gemaakt van de kennis van bewoners en van onderzoek middels inzet van wildcamera's.

Geschiktheidsbeoordeling te slopen gebouwen

Tijdens het veldbezoek in februari 2022 zijn de gebouwen gecontroleerd op sporen van steenmarter en bunzing. In gebouw 3 (Meilandsedijk 6) zijn uitwerpselen van mogelijk een marterachtige waargenomen. Ook zijn er verschillende mogelijkheden voor steenmarter en/of bunzing om te verblijven, zoals bijvoorbeeld een stapel hout in gebouw 3.

In en rondom de gebouwen bij Op den Dam 10 zijn uitwerpselen en latrines van steenmarter waargenomen. Ook leek er in gebouw 4 isolatiemateriaal los te zijn getrokken, wat mogelijk het werk is van steenmarter (of andere marterachtige). Gebouw 9 heeft veel openingen, groot genoeg voor een steenmarter om binnen te komen. Naast dit gebouw aan de zuidoostzijde is tijdens een veldbezoek marterpoep aangetroffen. Daarnaast is het ook mogelijk dat de steenmarter gebruik maakt van het zoldertje in dit gebouw. In de werkplaats van gebouw 4 was een latrine aanwezig waar verse marterpoep lag (zie Figuur 4-6 links). In de kalverenstal aan de westzijde van dit gebouw zijn veel sporen van steenmarter waargenomen. Het gaat om uitwerpselen, knaagsporen en latrines (zie Figuur 4-6, rechts). Ook in gebouw 3 zijn enkele sporen van steenmarter waargenomen. Op de hooizolder van gebouw 7 is hooi aanwezig, waarin kuiltjes zijn waargenomen die mogelijk zijn gebruikt door bunzing en/of steenmarter. Verder gaven de bewoners van Op den Dam 10 aan meerdere malen steenmarter te hebben gezien op het terrein. Eenmaal heeft de bewoner circa zes steenmarters tegelijk waargenomen, dit duidt mogelijk op een nest jonge steenmarters (voortplantingsplaats). Samenvattend zijn de gebouwen 3, 4, 5, 7 en 9 mogelijk geschikt als voortplantings- en/of verblijfplaatsen voor marterachtigen. Hierdoor is aanvullend onderzoek naar aanwezigheid en gebruik van het plangebied door steenmarter en bunzing noodzakelijk.

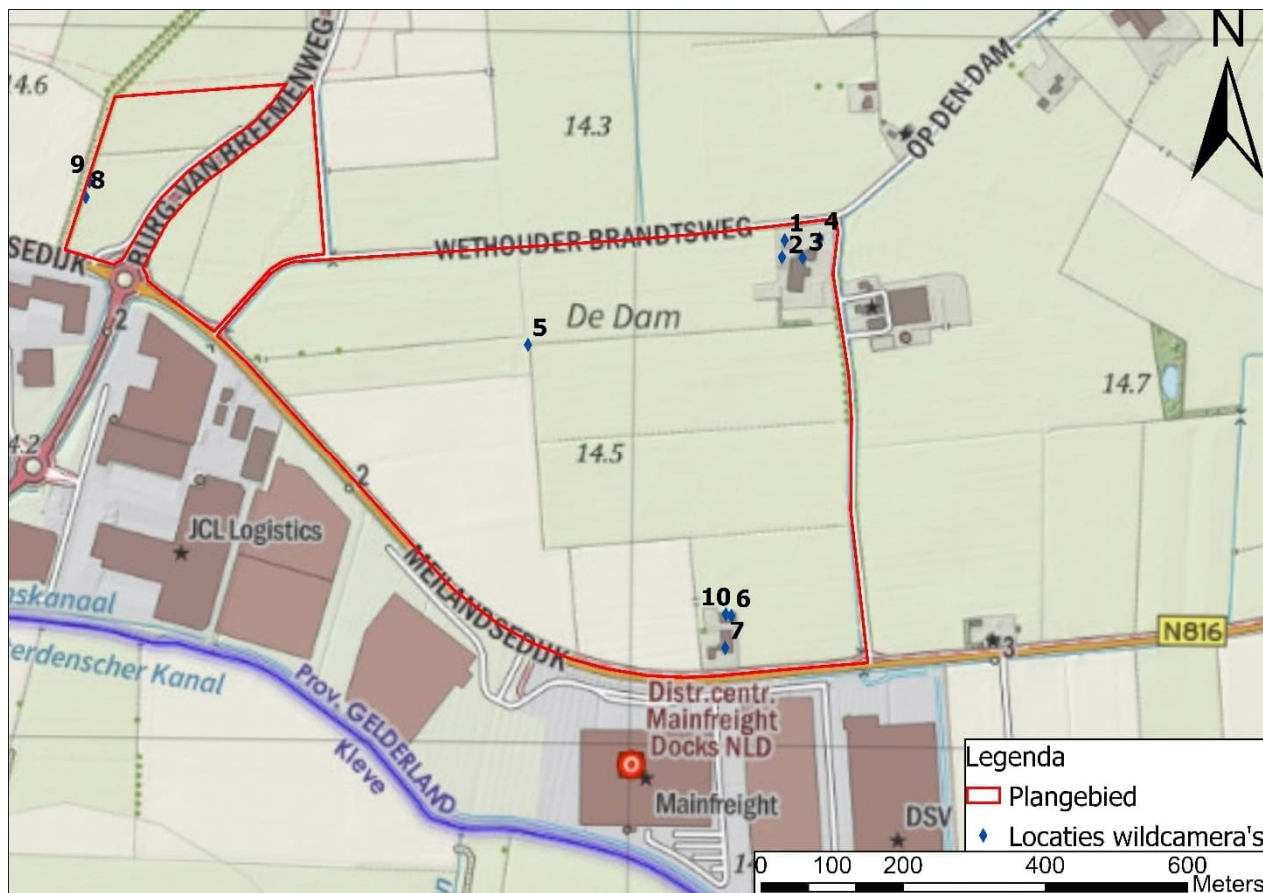

Figuur 4-6 Links verse marterpoep gebouw 4 en rechts kapotgemaakt piepschuim kalverstal gebouw 4. Foto's: RHDHV, februari 2022.

Onderzoeksmethode

Het nadere onderzoek naar grondgebonden zoogdiersoorten richtte zich specifiek op de volgende soorten: steenmarter en bunzing. Deze soorten zijn voornamelijk 's nachts actief, maar je kan ze ook overdag treffen. Op basis van de bevindingen tijdens veldbezoeken, gebiedskenmerken en gesprekken met de bewoners zijn op tien locaties wildcamera's geplaatst, waarbij camera's op sommige locaties tussendoor zijn uitgelezen en nogmaals zijn geplaatst. Dit is gedaan op de volgende locaties, zie Figuur 4-7. De nummering is arbitrair gekozen. Onder de figuur staan de locaties en aanleiding om daar een camera te plaatsen nader beschreven.

Daarnaast is tijdens de veldbezoeken voor onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen (na zonsondergang en voor zonsopkomst) op aanwezigheid van steenmarter en bunzing gelet door te luisteren naar geritsel in het struikgewas en zelf tactisch (rustig en uit het zicht) opgesteld in het plangebied aanwezig te zijn. Ook is tijdens de veldbezoeken voor onderzoek naar rugstreeppad (rondom zonsondergang) gelet op aanwezigheid van deze soorten.

Figuur 4-7 Ruimtelijke weergave van de locaties van de wildcamera's.

- Locatie 1: camera in kalverenstal (en naast) gebouw 4. Tijdens de inspectie van dit gebouw zijn veel sporen (latrines, uitwerpselen en vraatsporen) van marterachtigen, voornamelijk in het deel van de oude kalverenstal, waargenomen. Ook heeft de bewoner van dit woonperceel aangegeven frequent (vermoedelijk) steenmarter op het terrein te zien. De camera is in de oude kalverenstal geplaatst, zodat deze een groot deel van dit deel van het gebouw kan overzien. De camera is na enkele weken verplaatst naar het gebouw en toen voorzien van nieuwe batterijen en geheugenkaart. Gedurende deze tweede opnameperiode is deze camera (waarschijnlijk per ongeluk¹⁴) door een bewoner van binnen naar buiten het gebouw verplaatst.
- Locatie 2: camera in kalverenstal van gebouw 5. Tijdens de inspectie van dit gebouw zijn enkele sporen (uitwerpselen en vraatsporen) van marterachtigen, voornamelijk in het deel van de vervallen kalverenstal, waargenomen. Ook heeft de bewoner van dit woonperceel aangegeven frequent (vermoedelijk) steenmarter op het terrein te zien. De camera is in de vervallen kalverenstal geplaatst, zodat deze een groot deel van dit deel van het gebouw kon overzien. Ook op deze locatie is de camera na enkele weken verplaatst en voorzien van nieuwe batterijen en geheugenkaart.
- Locatie 3: camera op hooizolder van gebouw 7. Tijdens de inspectie van de hooizolder zijn veel nestachtige kommetjes in het hooi waargenomen. De camera is geplaatst om te bepalen door welke dieren deze gemaakt en/of gebruikt worden.
- Locatie 4: camera op zolder van gebouw 9. Tijdens de inspectie van gebouw 9 en de omgeving daarvan zijn diverse sporen (latrines, uitwerpselen en vraatsporen) van marterachtigen waargenomen. Ook heeft de bewoner van dit woonperceel aangegeven frequent (vermoedelijk)

¹⁴ De camera was bevestigd aan een aanhangwagen welke naar buiten is verplaatst.

steenmarter op het terrein te zien. Ook op deze locatie is de camera na enkele weken verplaatst en voorzien van nieuwe batterijen en geheugenkaart.

- Locatie 5: camera bij struikgewas in weiland. Tijdens de onderzoeksrondes voor rugstreeppad zijn er op deze locatie verschillende wildwissels en ligplekken in en nabij het struikgewas waargenomen. De camera is geplaatst om te bepalen door welke dieren deze gebruikt worden.
- Locatie 6: camera bij nestmateriaal gebouw 3. Tijdens de inspectie is er in gebouw 3 nestmateriaal tussen de dakconstructie en het golfplaten dak waargenomen. De camera is geplaatst om te bepalen door welke dieren deze mogelijk zijn gemaakt¹⁵.
- Locatie 7: camera in opslag gebouw 1. Tijdens de inspectie zijn er in de opslagplaats van gebouw 1 (in het verlengde van de koeienstal) enkele rommelhoekjes waargenomen. Deze rommelhoekjes bieden mogelijk schuilplaats voor marterachtigen. De camera is geplaatst om te bepalen of deze door marterachtigen gebruikt worden.
- Locatie 8 en 9: camera's in westelijke bomenrij. De bomenrij in het uiterste westen van het plangebied biedt dekking welke mogelijk door dieren kan worden gebruikt. De camera's zijn geplaatst bij een beschutte doorgang en een wildwissel.
- Locatie 10: camera in gebouw 3. Tijdens de inspectie is er in gebouw 3 uitwerpsel van mogelijk een marterachtige gevonden. Ook zijn er in gebouw 3 diverse schuilmogelijkheden, zoals een houtstapel, aanwezig welke mogelijk kunnen worden gebruikt door marterachtigen.

In het onderstaande overzicht is opgenomen in welke tijdsperiode de camera's aanwezig zijn geweest in het plangebied (Tabel 4-3).

Tabel 4-3 Overzicht start- en einddatum van de geplaatste camera's in en rondom het plangebied van DocksNLD2.

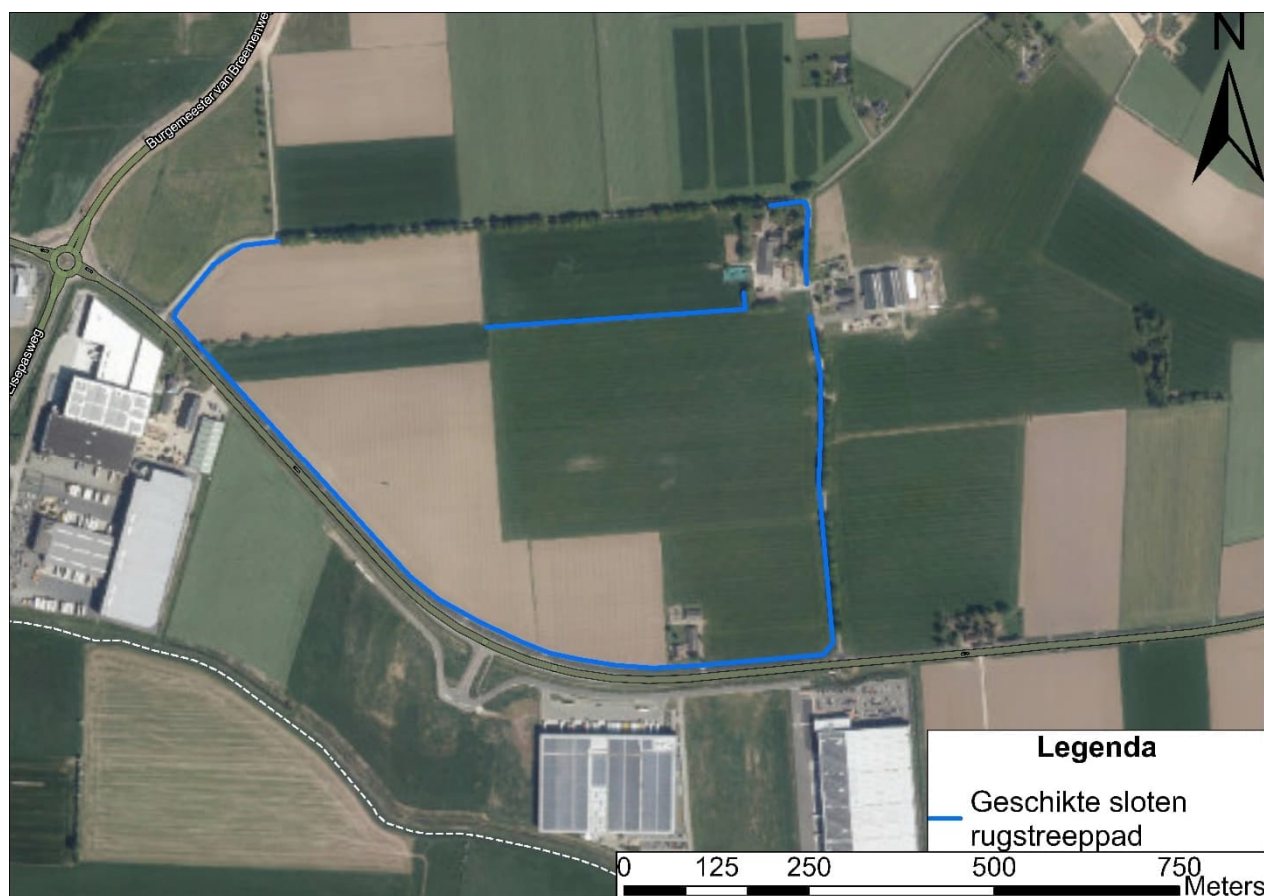
Locatie	Nabij	Startdatum	Einddatum	Bijzonderheden
1	Kalverenstal gebouw 4	15 maart 2022	11 april 2022	Geen
		20 april 2022	24 mei 2022	Camera is door onbekende naar buiten verplaatst
2	Kalverenstal gebouw 5	15 maart 2022	11 april 2022	Geen
		20 april 2022	24 mei 2022	
3	Hooizolder gebouw 7	15 maart 2022	11 april 2022	Geen
4	Zolder gebouw 9	15 maart 2022	11 april 2022	
		11 april 2022	20 april 2022	
		20 april 2022	24 mei 2022	
5	Struikgewas in weiland	22 juni 2022	9 september 2022	
6	Nestmateriaal gebouw 3	20 april 2022	2 mei 2022	
7	Opslag gebouw 1	11 april 2022	20 april 2022	Geen
8	Doorgang westelijke bomenrij	20 april 2022	2 mei 2022	
9	Wildwissel westelijke bomenrij	11 april 2022	20 april 2022	
10	Kapschuur gebouw 3	11 april 2022	20 april 2022	

¹⁵ Het is goed mogelijk dat dit nestmateriaal afkomstig is van vogels. Indien relevant zullen de resultaten van deze camera worden besproken in het deel over jaarrond beschermde nesten.

4.4 Werkwijze rugstreeppadonderzoek

Tijdens de veldbezoeken voor de quickscan en aanvullende inventarisatie op 22 februari 2022 is vastgesteld dat er in het plangebied mogelijk voortplantings- en/of verblijfplaatsen voor rugstreeppad aanwezig zijn. De sloten rondom de akkers zijn mogelijk geschikt als voortplantingswater voor rugstreeppad. Ook zijn er in het plangebied rommelhoekjes en enkele zandbulten met landbouwzeil erover aanwezig, deze kunnen mogelijk dienen als overwinteringsbiotoop voor rugstreeppad. Het onderzoek naar rugstreeppad heeft plaatsgevonden conform de voorschriften uit het Kennisdocument Rugstreeppad van BIJ12, 2017¹⁶. Onderstaand is beschreven welke methode is gevolgd voor het onderzoek naar rugstreeppad.

Het nader onderzoek heeft (conform protocol) plaatsgevonden in de periode half april tot eind juli, door middel van het luisteren naar kooractiviteit in de avond bij geschikte weersomstandigheden. Geschikte weersomstandigheden zijn relatief warme, windstille avonden en nachten, vaak na zware regenval. De meeste kooractiviteit vindt op geschikte avonden in de tweede helft van april en in mei plaats. Er is op twee avonden in deze periode door twee onderzoekers geluisterd naar kooractiviteit.

Figuur 4-8 Sloten als potentieel leefgebied voor rugstreeppad.

Tijdens de eerste twee onderzoeksrondes is aanwezigheid niet aangetoond, hierdoor moest in juni-juli nogmaals, bij geschikte omstandigheden, worden geluisterd naar kooractiviteit. Naast dat er is gelet op kooractiviteit, zijn sloten met laagwater (potentieel voortplantingsbiotoop) in het plangebied langsgelopen. De sloten zoals weergegeven in Figuur 4-8 zijn tijdens beide rondes langsgelopen. Hierbij is gelet op aanwezigheid van eisnoeren en individuen. Deze sloten bevinden zich aan de randen van het plangebied

¹⁶ Geraadpleegd op 1 november 2022: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-017-Kennisdocument-Rugstreeppad-1.0.pdf>

en in sommige gevallen vormen de sloten de begrenzing van akkers. De onderzoeksdata en weersomstandigheden zijn weergegeven in Tabel 4-4.

Tabel 4-4 overzicht van data waarop onderzoeksrondes voor rugstreeppad zijn uitgevoerd.

Bezoek	Doel	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
1	Luisteren kooractiviteit en zoeken eisnoeren of individuen.	20 april 2022	20:45 – 22:45	15 – 12 °C. Zonnig, onbewolkt. Wind (Bft): ONO2.
2	Luisteren kooractiviteit en zoeken eisnoeren of individuen.	2 mei 2022	21:15 – 23:15	14 – 10 °C. Zonnig, onbewolkt. Wind (Bft): NO2.
3	Luisteren kooractiviteit en zoeken eisnoeren of individuen.	22 juni 2022	20:45 – 22:45 ¹⁷	24 – 19 °C. Zonnig, onbewolkt. Wind (Bft): NO2.

4.5 Werkwijze jaarrond beschermde nesten

Tijdens de veldbezoeken voor de quickscan en aanvullende inventarisatie op 22 februari 2022 is vastgesteld dat er in het plangebied mogelijk nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten (huismus en kerkuil) aanwezig zijn. Daarnaast zijn er mogelijk essentiële leefgebiedsfuncties van vogels met een jaarrond beschermd nest (huismus, kerkuil en steenuil) in het plangebied aanwezig. In de paragrafen hieronder worden de werkwijzen voor de nadere onderzoeken naar deze nesten en essentiële leefgebiedsfuncties besproken.

4.5.1 Werkwijze huismusonderzoek

Het onderzoek naar huismus is conform het Kennisdocument Huismus van BIJ12 (2022) uitgevoerd¹⁸. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal niet meer dan enkele honderden meters van de broedplaats verwijderen. In het broedseizoen blijven ze dicht bij de broedplaats. In het kennisdocument is opgenomen dat aangenomen kan worden dat geen broedende huismussen aanwezig zijn als tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of tijdens drie gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond. Voor dit onderzoek is gekozen om 2 veldbezoeken tussen 1 april en 15 mei uit te voeren.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd door twee ter zake deskundige ecologen werkzaam bij Haskoning. Tijdens het veldbezoek is er rondgelopen rondom de geschikte gebouwen, jaarrond groene struiken en zandbaden. Er is gelet op aanwezigheid en zang van huismussen zowel in of nabij de bebouwing als in of nabij de aanwezige vegetatie. Tijdens de veldbezoeken moest het rustig zijn zodat de zang goed gehoord kan worden. Een overzicht van de uitgevoerde onderzoeksrondes voor huismus is weergegeven in Tabel 4-5.

Tabel 4-5 Overzicht van data waarop onderzoeksrondes voor huismus zijn uitgevoerd.

Bezoek	Doel	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
1	Vaststellen nestlocaties en gebruik van plangebied	20 april 2022	18:45 – 20:45	16 – 15 °C. Zonnig, onbewolkt. Wind (Bft): ONO2.
2	Vaststellen nestlocaties en gebruik van plangebied	2 mei 2022	19:00 – 21:00	18 – 14 °C. Zonnig, onbewolkt. Wind (Bft): NO2.

4.5.2 Werkwijze onderzoeken kerkuil en steenuil

Het onderzoek naar kerkuil en steenuil is uitgevoerd conform de kennisdocumenten van BIJ12 voor deze soorten¹⁹. Voor beide soorten zijn 3 onderzoeksrondes uitgevoerd om de aanwezigheid van de soort(en)

¹⁷ Van 20:45 tot 21:58 (zonsondergang) is er rondgelopen langs de watergangen in het plangebied. Vanaf 21:58 stonden de onderzoekers (3x) gepositioneerd voor het vleermuisonderzoek van die avond. Tijdens het vleermuisonderzoek is er gelet op kooractiviteit van rugstreeppad.

¹⁸ Geraadpleegd op 2 augustus 2022: <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2022/06/Kennisdocument-Huisumus-Versie-2.0-juni-2022.pdf>

¹⁹ Geraadpleegd op 17 oktober 2022: <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-011-Kennisdocument-Kerkuil-1.0.pdf> en <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-019-Kennisdocument-Steenuil-1.0.pdf>.

aan te kunnen tonen of uit te kunnen sluiten. Daarnaast is er tijdens de onderzoeksrondes in kaart gebracht in hoeverre het plangebied onderdeel uitmaakt van essentiële leefgebiedsfuncties voor deze soorten. Essentiële leefgebiedsfuncties betreffen foerageergebied en roestplaatsen (essentiële verblijfplaatsen buiten de broedlocatie). Conform de protocollen hebben de onderzoeksrondes plaatsgevonden in de volgende periodes:

- Steenuil: 15 februari t/m 30 april.
- Kerkuil: 1 februari tot 15 oktober.

Ook is er bij de lokale uilenwerkgroep geïnformeerd of er broedlocaties in en om het plangebied bekend zijn. Deze zijn ontvangen van een vrijwilliger van uilenwerkgroep Zuid Liemers/West Achterhoek. Tijdens de aanvullende inventarisatie op 22 februari 2022 zijn de gebouwen in- en uitwendig (voor zover mogelijk) geïnspecteerd, ook is de uilenkast aan de Op den Dam 10 geïnspecteerd.

Alle gebouwen zijn nader onderzocht op mogelijke broedlocaties en indicaties voor aanwezigheid van uilen. Vervolgens zijn voor steenuil drie onderzoeksrondes bij goede weersomstandigheden²⁰, een halfuur na zonsondergang, uitgevoerd, zie Tabel 4-6. De drie onderzoeksrondes voor kerkuil dienen in de avond en nacht, bij goede weersomstandigheden, te worden uitgevoerd. De optimale periode voor onderzoek naar kerkuil is van februari t/m augustus. De veldbezoeken voor kerkuil zijn gecombineerd met de veldbezoeken voor het vleermuisonderzoek (zie Tabel 4-1 en Tabel 4-2). Tijdens de onderzoeksrondes is er gepost en rondgelopen door het plangebied. Hierbij is gelet op aanwezigheid van individuen en roepen van de soorten. Gedurende de onderzoeksrondes voor steenuil is er met een geluidsbox baltsroep van steenuil afgespeeld. Vaak ontlokt het afspelen van deze baltsroep aanwezige steenuilen om terug te roepen.

Tabel 4-6 Overzicht van data waarop onderzoeksrondes voor steenuil zijn uitgevoerd.

Bezoek	Doel	Datum	Zonsondergang	Tijd	Weersomstandigheden
1	Inventarisatie gebouwen: kerkuil en steenuil	22 februari 2022	n.v.t.	15:00 - 18:00	n.v.t.
2	Vaststellen nestlocaties en gebruik van plangebied	2 maart 2022	18:16	19:20 - 21:30	6 – 4 °C. Half bewolkt, droog. Wind (Bft): O2.
3	Vaststellen nestlocaties en gebruik van plangebied	15 maart 2022	18:39	19:30 - 21:00	9 – 7 °C. Onbewolkt, droog. Wind (Bft): ZO1.
4	Vaststellen nestlocaties en gebruik van plangebied	11 april 2022	20:25	20:30 - 22:00	11 – 10 °C. Overwegend bewolkt, droog. Wind (Bft): ZO2-3.

4.5.3 Werkwijze onderzoek boeren- en huiszwaluw

Voor onderzoek naar boeren- en/of huiszwaluw bestaat geen vast onderzoeksprotocol. Echter zijn de nesten van deze zwaluwsoorten makkelijk te herkennen. De huiszwaluw bouwt zijn nest (van klei en zand) voornamelijk aan buitengevels tegen de dakbetimmering van gebouwen. De boerenzwaluw bouwt zijn nest (van klei en leem) voornamelijk op randen en richels in koeien-, varkens- of paardenstallen. De drie onderzoeksrondes zijn uitgevoerd in de periode mei t/m augustus (broedseizoen van boeren- en huiszwaluw), tussen 2 uur voor zonsondergang en tijdens geschikte (droge) weersomstandigheden.

Tabel 4-7 Overzicht van data waarop onderzoeksrondes voor boeren- en huiszwaluw zijn uitgevoerd.

Bezoek	Doel	Datum	Zonsondergang	Tijd	Weersomstandigheden
1 ²¹	Inventarisatie zwaluwnesten	2 mei 2022	21:01	19:00 - 21:00	18 – 14 °C. Zonnig, onbewolkt. Wind (Bft): NO2.
2	Inventarisatie zwaluwnesten	24 mei 2022	21:35	20:00 – 21:35	15 °C. Droog, gedeeltelijk bewolkt. Wind (Bft): ZW2.
3	Inventarisatie zwaluwnesten	22 juni 2022	21:58	19:30 – 20:45	24 – 19 °C. Zonnig, onbewolkt. Wind (Bft): NO2.

²⁰ Geen overmatige neerslag, kou of wind.

²¹ Deze onderzoeksrunde is gecombineerd met de onderzoeksrunde voor huismus.

Tijdens bovenstaande veldbezoeken zijn de kapschuren, stallen en woonhuizen geïnspecteerd om vast te stellen wat de betekenis is als broedlocatie voor de boeren- en huiszwaluw. Hierbij zijn ook het aantal broedgevallen vastgesteld. Naar aanleiding van dit onderzoek kan worden bepaald of er zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden zijn, op basis waarvan deze nestlocatie als jaarrond beschermd beschouwd dient te worden. Hierbij wordt ook meegenomen hoeveel alternatieve nestlocaties er in de omgeving aanwezig zijn.

4.5.4 Werkwijze beoordeling broedvogels categorie 2

Om te kunnen bepalen of nesten van vogelsoorten uit categorie 2 als jaarrond beschermd nesten moeten worden behandeld, is bekeken welke van deze categorie 2-vogelsoorten (mogelijk) in het plangebied voorkomen. Vervolgens wordt beoordeeld of er voor deze soorten in de omgeving van het plangebied voldoende alternatief leefgebied, in vorm van nestlocaties en foerageergebied, overblijft.

4.6 Effectenanalyse

Indien uit het onderzoek blijkt dat beschermde soorten van het plangebied gebruik maken, wordt bepaald of de voorgenomen ingreep negatieve effecten heeft op deze soorten. Effecten zijn onder te verdelen in tijdelijke en permanente effecten. Tijdelijke effecten treden alleen op tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en zijn onder andere afhankelijk van het moment waarop men de werkzaamheden uitvoert. Een voorbeeld van de effecten die vanuit het project in de realisatiefase optreden kunnen optreden zijn: geluidseffecten door inzet van zwaar materieel, lichtuitstraling door materieel en bouwlampen, optische effecten door rijdend materieel, beweging van materialen en mensen en/of trillingen door rijdend materieel en beweging van materialen. Veel van deze factoren kunnen dieren belemmeren in het foerageren en rusten, wat nadelig is voor onder andere de energiebalans en de ongestoorde voortplanting. Daarnaast kan de afschrikkende werking ertoe leiden dat verblijfplaatsen worden verlaten of juist niet worden bereikt. Hierdoor kunnen bijvoorbeeld eieren onvoldoende bebroed worden of jongen onvoldoende gevoed of beschermd worden en daardoor sterven. Ook kunnen dieren tijdens de werkzaamheden worden gedood of vaste voortplantings- en rustplaatsen worden vernietigd. Omdat de tijdelijke effecten onder andere afhankelijk zijn van het moment waarop men de werkzaamheden uitvoert en de uitvoeringsduur en de periode waarin de werkzaamheden plaatsvinden nog niet bekend zijn, worden in de effectanalyse alle effecten beschreven die er kunnen optreden tijdens alle seizoenen. Permanente effecten kunnen een gevolg zijn van de uitvoering van de werkzaamheden en daarnaast ook van het gebruik van het gebied na afronding van de werkzaamheden. Door de herinrichting van het plangebied kan deze ongeschikt worden als vaste voortplantings- of rustplaats of foerageergebied voor de beschermde soorten. Daarnaast kan intensiever gebruik van het plangebied leiden tot alle bovengenoemde tijdelijke effecten. Daarnaast kunnen door de verhoogde activiteit in het plangebied ook soorten in de omgeving van het terrein worden verstoord.

5 Vleermuizen

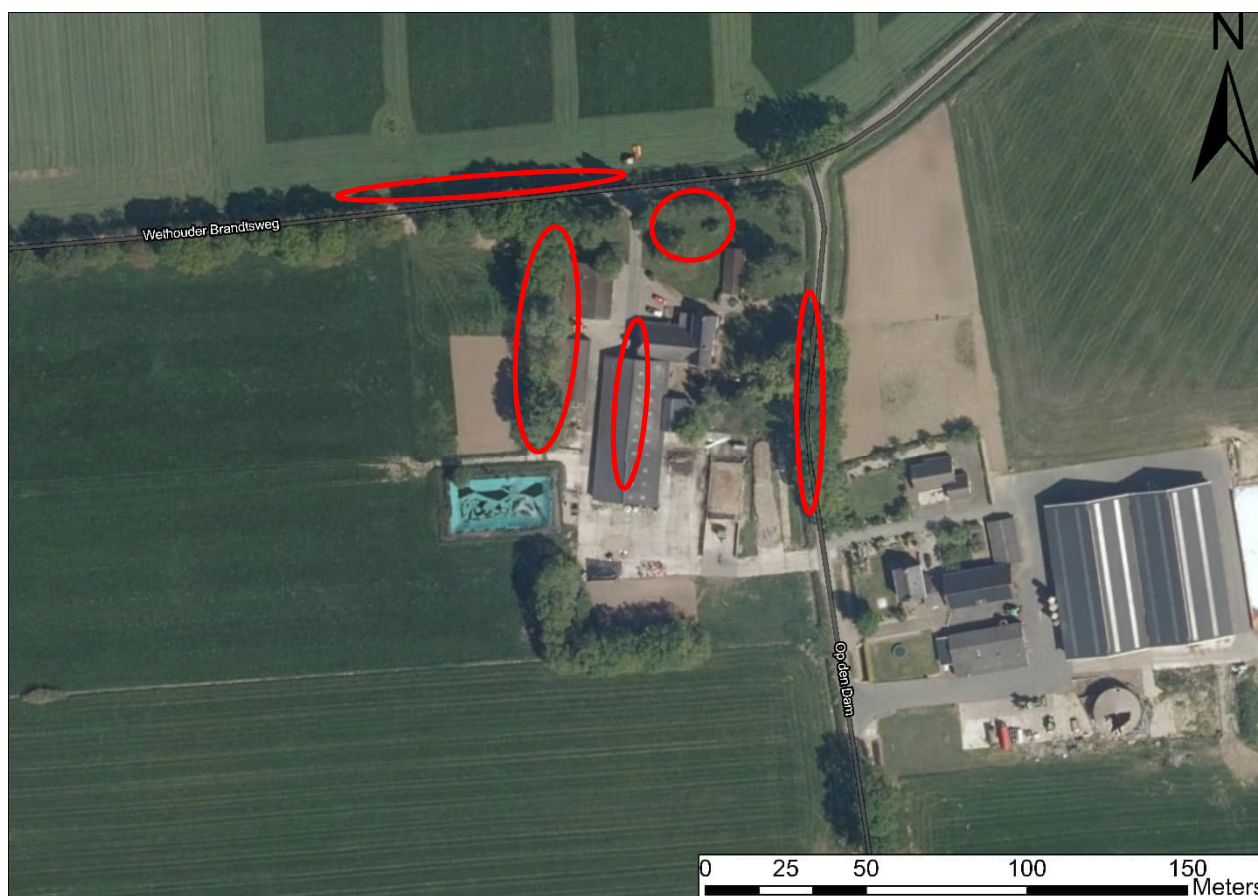
In dit hoofdstuk zijn samenvattingen van de resultaten van het vleermuisonderzoek per locatie beschreven. Vervolgens zijn de effectbeoordeling en mogelijke vervolgstappen beschreven. Een uitgebreide toelichting op iedere vleermuisronde is beschreven in bijlage 1 en 2.

5.1 Resultaten

Op den Dam 10

In totaal zijn in en nabij deze locatie vier vleermuissoorten waargenomen, te weten: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. Tijdens geen van de bezoeken zijn in- en/of uitvliegende vleermuizen of paarterritoria waargenomen. Hierdoor is vastgesteld dat er in geen van de te slopen gebouwen bij Op den Dam 10 verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

De waargenomen dieren betroffen meestal gewone dwergvleermuizen die tussen de gebouwen doorvlogen. De bomen langs de Wethouder Brandtsweg en Op den Dam worden, door één tot maximaal drie individuen van gewone dwergvleermuis gebruikt als foerageergebied en mogelijk als vliegroute. In de stal (gebouw 6) zijn veel insecten aanwezig, de stal wordt binnenin gebruikt als foerageergebied. Ook de luwte van bomen op het erf, zoals de bosrand boven de gebouwen 4 en 5, en de open plekken boven het gazon worden gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuis. De foerageergebieden zijn in rood weergegeven op kaart in Figuur 5-1. Overige waargenomen soorten betroffen enkele passerende individuen van ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en laatvlieger. Deze dieren werden kortstondig waargenomen en hadden geen binding met het plangebied.

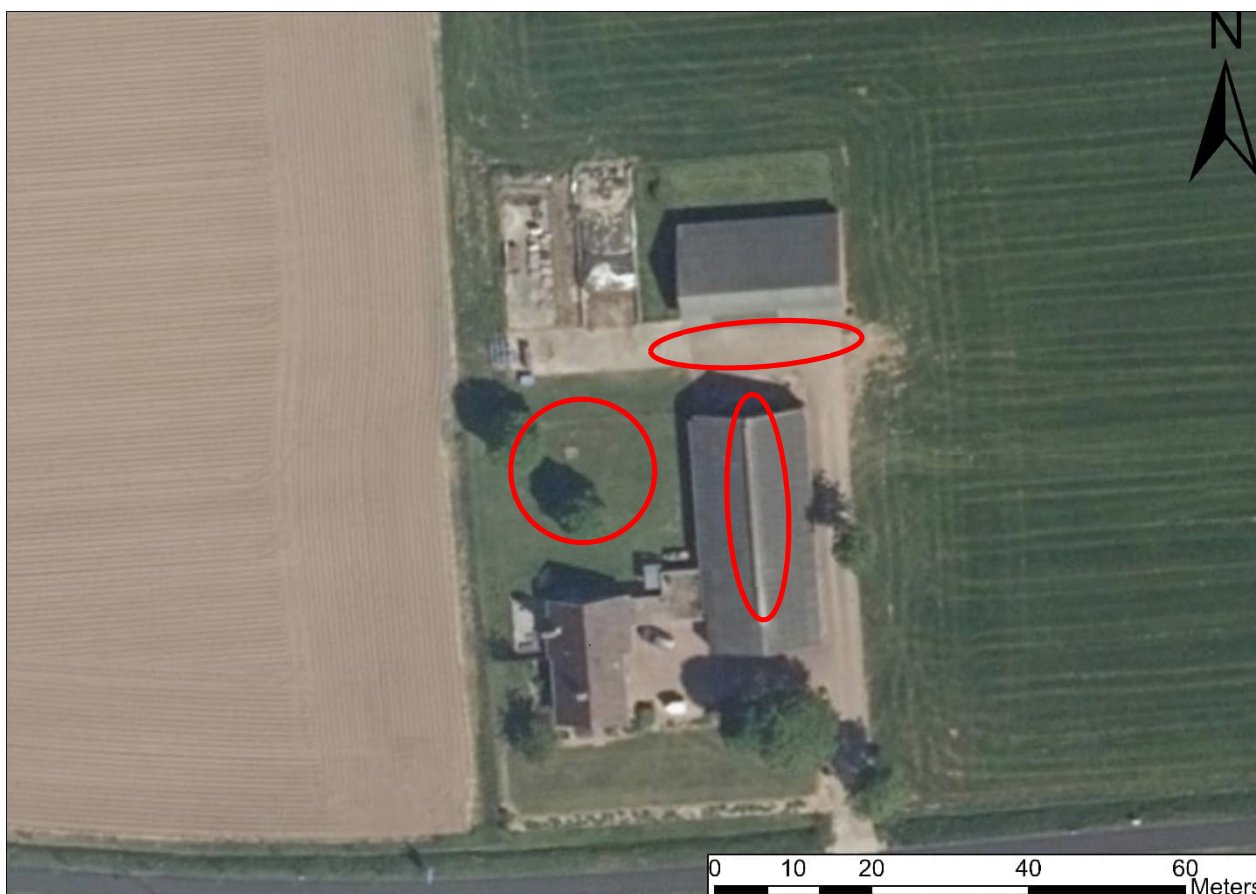
Figuur 5-1 Waargenomen foerageergebieden Op den Dam 10 (rood).

Meilandsedijk 6

Tijdens de inventarisatierondes zijn op en nabij deze locatie zeven vleermuissoorten waargenomen, te weten: gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, *Myotis spec.*, bosvleermuis en laatvlieger. Tijdens geen van de bezoeken zijn in- en/of uitvliegende vleermuizen of paarterritoria waargenomen. Hierdoor is vastgesteld dat er in geen van de te slopen gebouwen bij Meilandsedijk 6 verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

De waargenomen dieren betroffen meestal gewone dwergvleermuizen die tussen de gebouwen doorvlogen. In de stal (gebouw 1) zijn veel insecten aanwezig, de stal wordt binnenin gebruikt als foerageergebied. Ook de luwte van gebouwen op het erf, zoals de binnenplaats tussen de kapschuur en de koeienstal (gebouwen 1 en 3), en de open plekken boven het gazon en de vijver worden gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuis. De foerageergebieden zijn in rood weergegeven op kaart in Figuur 5-2.

Tijdens het bezoek op 16 augustus 2022 is een foeragerende kleine dwergvleermuis in de stal (gebouw 1) waargenomen. Overige soorten betroffen (een tot) enkele passerende individuen van ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, *Myotis spec.*, bosvleermuis en laatvlieger. Deze dieren werden kortstondig waargenomen en hadden geen binding met het plangebied.

Figuur 5-2 Waargenomen foerageergebieden Meilandsedijk 6 (rood).

5.2 Effectbeoordeling

Bij geen van de onderzochte gebouwen in het plangebied zijn verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld. Wel wordt er in de stallen en in de luvte van bosschages en gebouwen door één tot maximaal drie individuen van gewone dwergvleermuis tegelijk gevoerd. Ook is er eenmaal een voergerende kleine dwergvleermuis in de stal bij de Meilandsedijk 6 waargenomen. Van essentieel voergergebied is echter geen sprake, omdat deze vier individuen in de omgeving ander voergergebied kunnen vinden en daarbij geen negatief effect op het nieuwe voergergebied (concurrentie). De bomerijen langs de Wethouder Brandtsweg en Op den Dam blijven behouden, waardoor voldoende voergergebied overblijft. Ook zijn er geen indicaties dat de voergergebieden verbonden zijn met belangrijke paarterritoria in de omgeving.

Verstoring van de voergerende individuen van gewone dwergvleermuis dient niettemin voorkomen te worden, anders is dit een overtreding van het Bal artikel 11.46, lid 1b. Hiervoor dienen tijdens de aanlegfase voorzorgsmaatregelen te worden getroffen. Deze voorzorgsmaatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol (zie ook paragraaf 5.3).

Wanneer deze voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen, worden met de voorgenomen ingreep geen verbodsbepaling uit de Omgevingswet ten aanzien van vleermuizen overtreden. De aanvraag van een omgevingsvergunning is niet noodzakelijk.

5.3 Vervolgstappen

Om verstoring van aanwezige vleermuizen in en nabij het plangebied gedurende de aanlegfase te voorkomen, dienen voorzorgsmaatregelen te worden getroffen. Bij voorkeur worden de werkzaamheden buiten de actieve periode van de gewone dwergvleermuis uitgevoerd; enigszins afhankelijk van het weer loopt dat van half februari tot en met half november. Wanneer er tijdens deze periode wordt gewerkt, dienen de werkzaamheden tussen zonopkomst en zonsondergang plaats te vinden. Indien dit niet mogelijk is, moet er bij werkzaamheden tussen zonsondergang en zonopkomst zo min mogelijk licht worden gebruikt en alleen op de plekken waar dit nodig is (strooilicht moet worden voorkomen). Dit dient in overleg plaats te vinden met een vleermuisdeskundige. De maatregelen dienen in een nader op te stellen ecologisch werkprotocol te worden uitgewerkt.

6 Grondgebonden zoogdieren

In dit hoofdstuk zijn per onderzoekslocatie de resultaten van het onderzoek met behulp van de wildcamera's beschreven. Daarnaast zijn de overige waarnemingen beschreven. Vervolgens zijn de effectbeoordeling en mogelijke vervolgstappen beschreven.

6.1 Resultaten

In totaal hebben er 10 camera's in het plangebied gestaan. Camera 3, 5, 6, 7, 9 en 10 hebben geen opnamen gemaakt van beschermde (grondgebonden) zoogdieren. Wel zijn op deze locaties opnamen gedaan van enkele huiskatten (camera 3) en houtduif (camera 6). Op camera 1, 2, 4 en 8 zijn opnamen gedaan van beschermde grondgebonden zoogdiersoorten, dit is onderstaande nader beschreven.

Camera 1 – stal

Camera 1 was geïnstalleerd in een oude stal (gebouw 4), welke niet meer in gebruik is. Een onbekende heeft de camera (waarschijnlijk per ongeluk) tussentijds naar net buiten de stal geplaatst. Met de cameraval zijn in totaal 10 waarnemingen van steenmarter gedaan, waarvan 3 buiten het gebouw. Er zijn geen andere beschermde grondgebonden zoogdiersoorten waargenomen, wel enkele huiskatten.

Figuur 6-1 Steenmarter in gebouw 4.

Camera 2 – vervallen stal

Camera 2 was geïnstalleerd in een deels ingestorte stal (gebouw 5), welke niet meer in gebruik is. Met de cameraval zijn 4 waarnemingen van steenmarter gedaan. Er zijn geen andere beschermde grondgebonden zoogdiersoorten waargenomen, wel enkele huiskatten.

Figuur 6-2 Steenmarter in gebouw 5.

Camera 4 – zolder café

Camera 4 was geïnstalleerd op de zolder van het café (gebouw 9). Met de cameraval zijn 9 waarnemingen van steenmarter gedaan. Op basis van uiterlijke kenmerken van de waargenomen steenmarters kon worden vastgesteld van het tenminste 2 individuen betreft. Daarnaast is een waarneming gedaan van een steenmarter die territorium afbakent. Er zijn geen andere beschermde gebonden zoogdiersoorten waargenomen.

Figuur 6-3 steenmarter welke territorium afbakent op zolder van gebouw 9.

Camera 8 – westelijke bomenrij 1

Camera 8 was geïnstalleerd bij een bomenrij aan de westrand van het plangebied, gericht op een mogelijke wildwissel. De camera heeft beelden gemaakt van (vrijgestelde) beschermde grondgebonden zoogdieren: ree (4x) en haas (1x).

Andere waarnemingen van grondgebonden zoogdieren

Tijdens de vele veldbezoeken die gedaan zijn voor zowel het vleermuizenonderzoek ('s nachts) als het rugstreeppaddenonderzoek ('s avonds) zijn waarnemingen gedaan van haas (2x) en ree (3x). De dieren werden waargenomen in de weilanden binnen het plangebied, of net daarbuiten.

Overzicht waarnemingen grondgebonden zoogdieren

Er zijn tijdens het onderzoek verschillende beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen. Tabel 6-1 geeft een overzicht de aangetroffen soorten per camera.

Tabel 6-1: Overzicht van alle waargenomen grondgebonden zoogdieren.

Camera	Steenmarter	Andere soorten ²²	Bijzonderheden
1	10x		
2	4x		
3			Geen opnames van beschermde soorten
4	9x		
5			Geen opnames van beschermde soorten
6			Geen opnames van beschermde soorten
7			Geen opnames van beschermde soorten
8		Haas (1x), Ree (4x)	

²² Dit zijn beschermde grondgebonden diersoorten waarvoor de zorgplicht geldt. Deze soorten zijn vrijgesteld in de provincie Brabant, waardoor er geen plicht tot het aanvragen van een omgevingsvergunning bestaat.

Camera	Steenmarter	Andere soorten ²²	Bijzonderheden
9			Geen opnames van beschermde soorten
10			Geen opnames van beschermde soorten
Zichtwaarnemingen		Haas (2x), Ree (3x)	

6.2 Effectbeoordeling

Op basis van het onderzoek is het voorkomen van de volgende beschermde grondgebonden zoogdier-soorten bekend: ree, haas en steenmarter. Dit betreft nationaal beschermde soorten, beschermd onder Bal artikel 11.54 van de Omgevingswet. Ree en haas zijn in de provincie Gelderland bij ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van een vergunningsaanvraag in het kader van de Omgevingswet. Wel dient er, in het kader van de zorgplicht (Bal artikel 11.27), rekening te worden gehouden met deze soorten. Steenmarter is niet vrijgesteld van een vergunningsplicht in het kader van de Omgevingswet. Ree, haas en steenmarter zijn voor hun leefgebied gebonden aan de binnen het plangebied aanwezige weilanden en bospercelen. Op basis van de vele waarnemingen van steenmarter in de bebouwing aan de Op den Dam 10 is hier een vaste verblijfplaats vastgesteld. Door de ruimtelijke ontwikkeling van het terrein verliezen deze soorten een (deel) van het leefgebied.

Steenmarter

De bebouwing aan de Op den Dam 10 wordt door steenmarter als vaste voortplantings- en/of verblijfplaats gebruikt. Door de sloop van deze gebouwen worden deze verblijfplaatsen van steenmarter vernietigd, hetgeen een overtreding is van de verbodsbepaling zoals opgenomen in het Bal artikel 11.54 lid 1b. Hiervoor is de aanvraag van een omgevingsvergunning noodzakelijk. Ook is een overtreding van het Bal artikel 11.54 lid 1a, het opzettelijk doden van steenmarter, tijdens uitvoering van de werkzaamheden niet op voorhand uit te sluiten. Om een overtreding van deze verbodsbepaling te voorkomen dienen voorzorgsmaatregelen te worden getroffen. Deze voorzorgsmaatregelen dienen te worden uitgewerkt in een nader op te stellen ecologisch werkprotocol.

Overige beschermde soorten

Ree en haas maken incidenteel gebruik van het plangebied. De omgeving van het plangebied voorziet in voldoende uitwijkmogelijkheden voor deze mobiele soorten, waardoor van essentieel leefgebied geen sprake is. Voor ree en haas geldt binnen de provincie Gelderland een algemene vrijstelling voor aanvragen van een omgevingsvergunning bij het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt te allen tijde de algemene zorgplicht (Bal artikel 11.27). Om aan de zorgplicht te voldoen dienen passende maatregelen te worden getroffen, welke moeten worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol.

6.3 Vervolgstappen

Steenmarter

Door de sloop van deze bebouwing worden verblijfplaatsen van steenmarter vernietigd en is de aanvraag van een omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet noodzakelijk. De vergunningsaanvraag moet worden onderbouwd met een activiteitenplan. In dit activiteitenplan moeten een drietal zaken worden beschreven: het wettelijk belang, alternatievenafweging en hoe de lokale staat van instandhouding van steenmarter wordt gewaarborgd.

Wettelijk belang

Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning dient het wettelijk belang van de voorgenomen ingreep goed te worden onderbouwd. De Omgevingswet kent ten aanzien van nationaal beschermde soorten een aantal wettelijke belangen, waarvoor een omgevingsvergunning kan worden verleend. Voor “andere soorten”, waar steenmarter onder valt, betreft het de volgende belangen (Bkl artikel 8.74I):

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- voor het voorkomen van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarvoor benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten; of
- om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, respectievelijk een beperkt bij de omgevingsvergunning vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- voor het voorkomen van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- voor het beperken van de omvang van de populatie van in het wild levende dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- voor het voorkomen of bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van het bestendig beheren of onderhouden van vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van het bestendig beheren of onderhouden van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied; of
- in het algemeen belang.

Alternatievenafweging

Dit punt vraagt om een sluitende onderbouwing of er geen andere bevredigende oplossing of alternatief bestaat dat minder effect heeft op aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij moet het plan tegen het licht worden gehouden om te bepalen waar alternatieven danwel optimalisaties mogelijk zijn met minder impact op beschermde soorten. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan opties die ruimtegebruik op de locatie van de verblijfplaatsen voor steenmarter (bebouwing bij Op den Dam 10) beperken of voorkomen. Het is nu niet duidelijk of andere bevredigingen oplossingen mogelijk zijn, en of er alternatieven bestaan waar de aantasting van de verblijfplaatsen voor steenmarter en het aanliggend essentieel leefgebied door bijvoorbeeld het ontwerp aan te passen. De alternatievenafweging valt echter buiten de scope van de onderhavige rapportage en dient in een nader op te stellen activiteitenplan te worden uitgewerkt.

Gunstige staat van instandhouding

De voorgenomen ingreep mag geen negatief effect hebben op het streven de populaties van steenmarter in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. In de nabije omgeving van de te vernietigen verblijfplaatsen dienen voldoende mogelijkheden voor alternatieve verblijfplaatsen te blijven bestaan. Hiervoor zijn mogelijk aanvullend onderzoek en compenserende maatregelen (zoals het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen) nodig.

Voorzorgsmaatregelen

Een overtreding van verbodsbepaling zoals opgenomen in Bal artikel 11.54 lid 1a moet worden voorkomen door het treffen van maatregelen. Dit kan door:

- Bij voorkeur worden de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode van steenmarter (zie Tabel 6-2) uitgevoerd.
- Indien werken buiten de kwetsbare periode van steenmarter niet mogelijk is, dienen alle mogelijke verblijfplaatsen onklaar te worden gemaakt. Zo wordt voorkomen dat er steenmarters aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden.

De te nemen maatregelen moeten worden uitgewerkt in een nader op te stellen ecologisch werkprotocol. Aanvullend zijn er voorzorgsmaatregelen in het kader van de zorgplicht nodig. Deze worden hieronder beschreven.

Tabel 6-2 Kwetsbare periode van steenmarter.

Soort	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Steenmarter ²³			X	X	X	X	X	X				

Groen: werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd, houdt rekening met de algemene zorgplicht. Rood: werkzaamheden kunnen in principe niet worden uitgevoerd, nadere inspectie van het plangebied is nodig.

Algemene zorgplicht

Om aan de algemene zorgplicht (Bal artikel 11.27) te kunnen voldoen, worden onderstaande voorzorgsmaatregelen ten aanzien van (alle) grondgebonden zoogdieren geadviseerd:

- De werkzaamheden worden bij voorkeur alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Veel algemene en beschermde diersoorten zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht.
- Er wordt gefaseerd gewerkt, zodat kleine (zoog)dieren van de werkzaamheden vandaan kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met vluchtwegen (werk dus niet richting een doodlopende hoek) en zorg dat de dieren voldoende vrije ruimte hebben.

²³Geraadpleegd op 15 september 2022: <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>.

- De aannemer maakt enkel gebruik van de ruimte die noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden en ontziet daarbij plaatsen met begroeiing en/of beplanting zoveel mogelijk. Zo wordt onnodige verstoring van dieren en planten voorkomen.
- Wanneer de werkzaamheden gedurende langere tijd stilliggen, dient het terrein vóór herstart van de werkzaamheden geïnspecteerd te worden door een erkend ecoloog.

7 Rugstreeppadden

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het onderzoek naar rugstreeppad besproken. Vervolgens zijn de effectbeoordeling en mogelijke vervolgstappen beschreven.

7.1 Resultaten

In het plangebied zijn enkele watergangen aanwezig welke potentieel leefgebied voor rugstreeppad vormen (zie Figuur 7-1). Ook zijn er in het plangebied enkele zandbulten met landbouwzeil erover aanwezig, deze kunnen mogelijk dienen als overwinteringsbiotoop voor rugstreeppad. Tijdens geen van de veldbezoeken voor rugstreeppad is deze soort waargenomen of is er kooractiviteit gehoord. Het voorkomen van rugstreeppad in het plangebied (en de directe omgeving) wordt dan ook uitgesloten.

Figuur 7-1 Links een sloot met kleine laag water en rechts een sloot met veel algenvorming. Foto's: RHDHV, 20 april 2022.

7.2 Effectbeoordeling

Het voorkomen van rugstreeppad in het plangebied (en de directe omgeving) is uitgesloten. Het is dan ook uitgesloten dat de voorgenomen ingreep een negatief effect heeft op rugstreeppad en leidt tot overtreding van verbodsbepalingen van de Omgevingswet.

7.3 Vervolgstappen

Door de afwezigheid van rugstreeppad in het plangebied (en de directe omgeving) is een omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet, niet aan de orde. Door bekende waarnemingen in de ruimere omgeving van het plangebied verdient het wel de aanbeveling om een mogelijke kolonisatie van het plangebied gedurende de aanlegfase te voorkomen. Dit kan door ervoor te zorgen dat er tijdens de aanlegfase geen ondiepe plassen, als mogelijk voortplantingswater voor rugstreeppad, op het werkterrein ontstaan. Deze maatregelen moeten worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol.

8 Huismussen

In dit hoofdstuk zijn per locatie²⁴ de resultaten van het onderzoek naar huismussen besproken. Vervolgens zijn de effectbeoordeling en mogelijke vervolgstappen beschreven.

8.1 Resultaten

Op den Dam 10

Tijdens het bezoek voor de quickscan op 30 juni 2021 zijn bij het woonhuis enkele²⁵ huismussen waargenomen. Tijdens de aanvullende inspectie op 22 februari 2022 zijn geen huismussen waargenomen bij en rondom het woonhuis.

Op 20 april 2022 zijn twee tot drie huismussen kwetterend vanuit de coniferen struiken naast het café (gebouw 9) waargenomen (zie Figuur 8-1). Deze jaarrond groene struiken bieden dekking aan de huismussen. Ook is er naast de struiken een zandige bodem aanwezig, wat kan worden gebruikt als zandbad. Er zijn op deze locatie geen badderende huismussen waargenomen. Tijdens dit veldbezoek was er veel activiteit van huismussen (tenminste 15 individuen) aan de overkant van de weg, bij Op den Dam 17. De huismussen zaten hier op het gazon, in de bosjes en kropen onder de dakpannen. De huismussen die zijn waargenomen bij Op den Dam 10 behoren tot deze populatie, omdat er veelvuldig uitwisseling is waargenomen tussen beide locaties.

Figuur 8-1 Coniferen als kwetterplek en zandbad naast het café (gebouw 1) waar op 20 april 2022 huismussen zijn waargenomen.

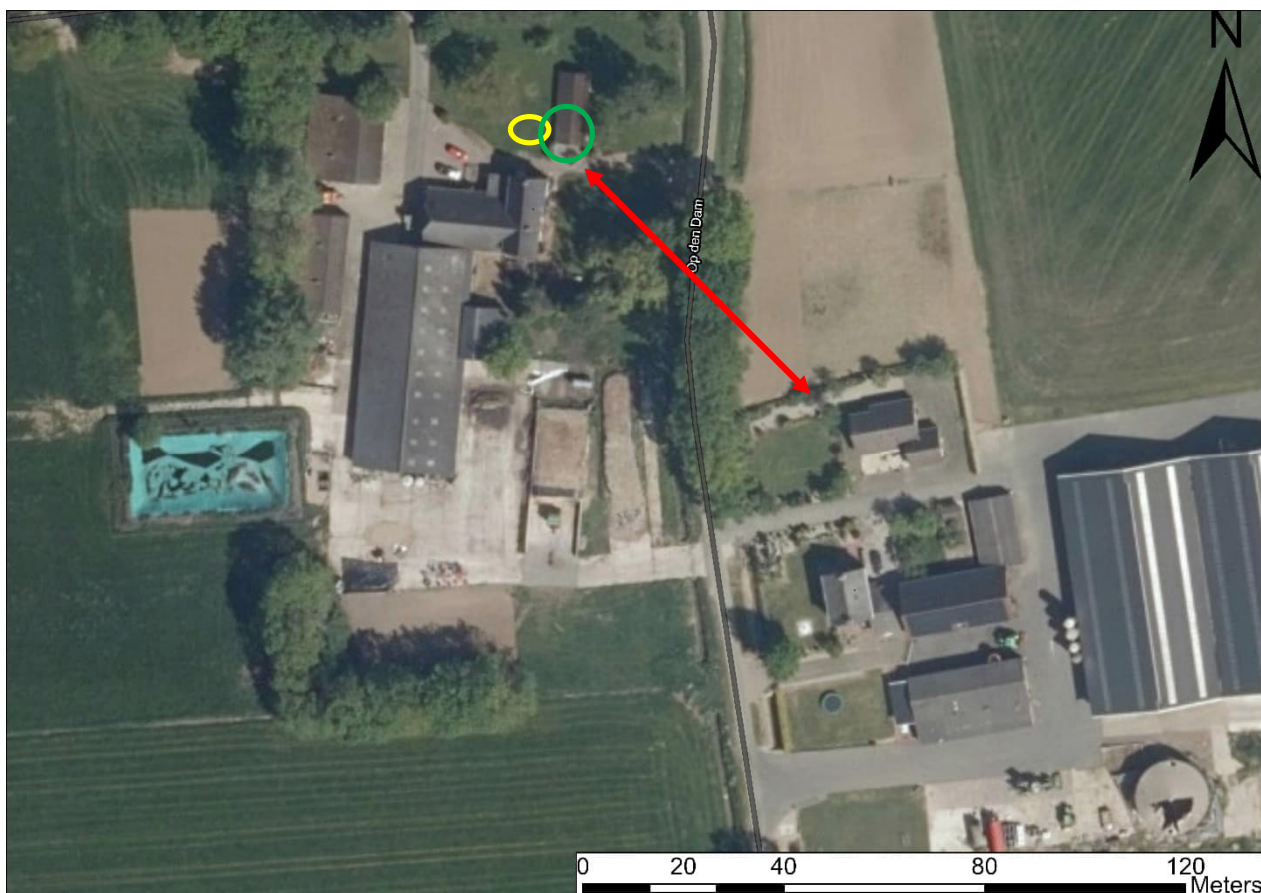
²⁴ Het is uitgesloten dat het gebied buiten de woonerven (bijvoorbeeld de weilanden) van essentieel belang is voor huismussen.

²⁵ Doordat het veldbezoek vanaf de weg is uitgevoerd kan geen reële schatting van het aantal individuen worden gegeven.

Op 2 mei 2022 zijn geen huismussen bij en rondom de woning aan Op den Dam 10 waargenomen. Wel zijn er wederom tenminste 15 huismussen aan de overkant waargenomen, bij Op den Dam 17. Deze zaten op het dak en kropen weg onder de dakpannen. Ook zaten er huismussen in het struikgewas rondom de woning bij Op den Dam 17.

Op 24 mei 2022 zijn circa 7-10 huismussen waargenomen rondom de woning aan Op den Dam 10. Deze zaten voornamelijk in de coniferen naast het café (zie Figuur 8-1). De huismussen vlogen vanaf het woonerf van de Op den Dam 17 de weg over richting Op den Dam 10 en vice versa.

Bovenstaande resultaten duiden erop dat de bomen en struiken en zanderige bodem in de tuin van Op den Dam 10 onderdeel zijn van het essentieel leefgebied van een huismussenkolonie die tijdens het onderzoek (broedseizoen 2022) hun broedlocatie hebben bij Op den Dam 17. De locaties van het essentieel leefgebied is weergegeven op kaart in Figuur 8-2.

Figuur 8-2 Leefgebied (geel: zandbad, groen: schuil-/kwetterplek, rood: vliegrouete) huismussen Op den Dam 10.

Meilandsedijk 6

Tijdens het bezoek voor de quickscan op 30 juni 2021 zijn bij het woonhuis veel ²⁶ huismussen waargenomen. Ook is er een huismus gezien die onder de dakpannen, aan de westkant van het woonhuis, wegkroop (zie rode pijl Figuur 8-3). Verder zijn tijdens de aanvullende inspectie op 22 februari 2022 circa 30 huismussen waargenomen bij en rondom het woonhuis. De huismussen zijn waargenomen op het huis, de dakpannen, dakgoot (zie Figuur 8-3) en in enkele bomen en struiken voor het huis. Een deel van de struiken voor het huis zijn jaarrond groen en bieden bescherming voor de huismussen. Ook is er zandige bodem aanwezig, welke kan worden gebruikt voor een zandbad.

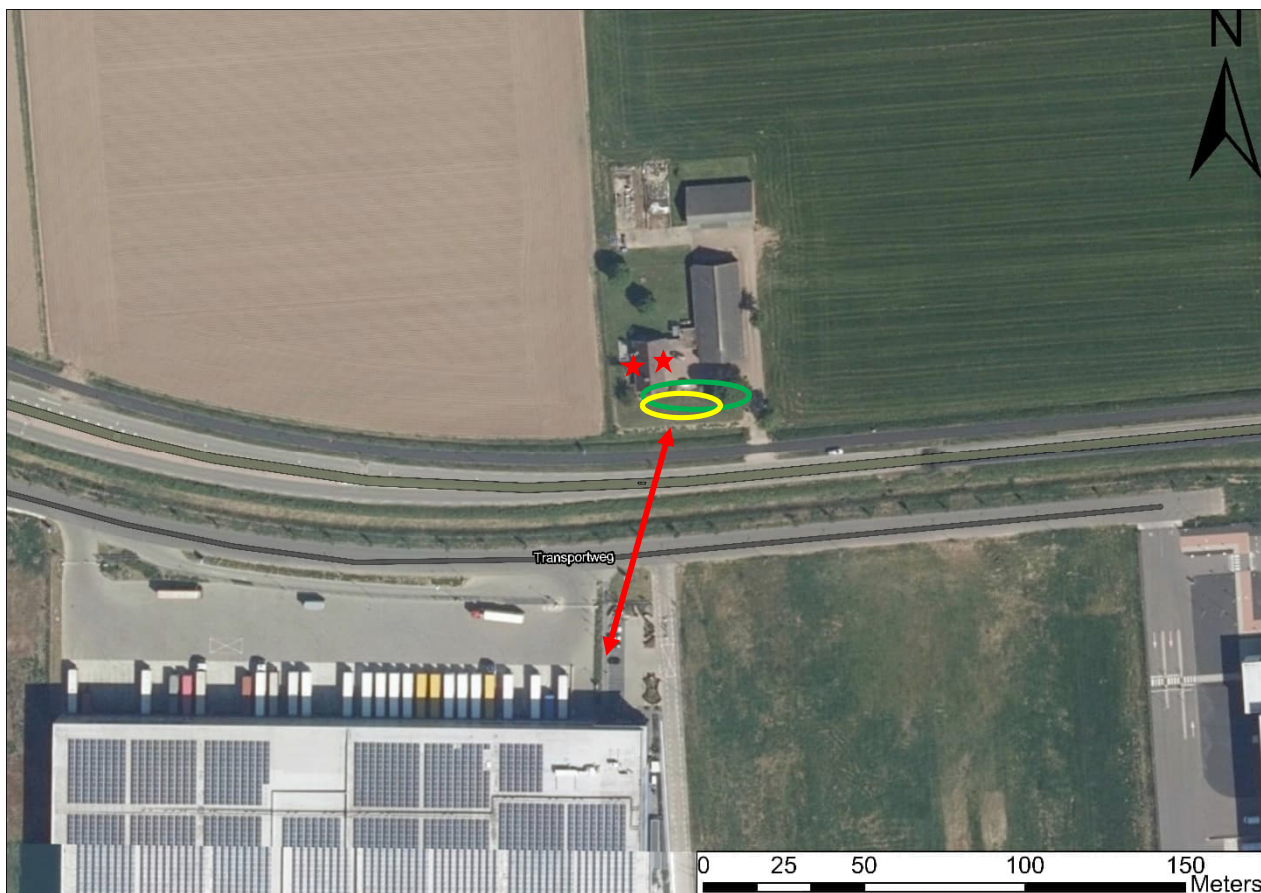
²⁶ Doordat het veldbezoek vanaf de weg is uitgevoerd kan geen reële schatting van het aantal individuen worden gegeven.

Figuur 8-3 Gele pijl: zanglocatie, rode pijl: zanglocatie en weggekruipende huismus waargenomen.

Op 20 april 2022 is één parend paar huismussen op het dak van de kalverenstal waargenomen. Verder zijn er in de in de kalverenstal circa vijf huismussen waargenomen. Op 2 mei 2022 zijn circa 10 individuen waargenomen. Deze zijn waargenomen in de bomen en struiken voor het huis, op het dak van het woonhuis en in de kalverenstal. Er is één huismus (mannetje) waargenomen die achter de dakpannen kroop. Ook staken enkele individuen de Meilandsedijk over richting het Mainfreight terrein. Daar zaten ze in de dichte struiken en kropen ze achter de flappen van de vrachtwagen terminals. Verder zijn Op 24 mei 2022 enkele huismussen in de struiken en op het woonhuis waargenomen. Ook zijn er roepende huismussen vanaf het Mainfreight terrein gehoord. De waarnemingen duiden erop dat de huismussenkolonie in het broedseizoen van 2022 van zowel de Meilandsedijk 6 als het Mainfreight terrein als broedlocatie gebruik heeft gemaakt.

Op basis van de resultaten wordt geconcludeerd dat er nestlocaties van huismus aanwezig zijn in het woonhuis van Meilandsedijk 6 (tenminste 2 nestlocaties). Ook zijn de bomen, struiken en zandige bodem in de tuin onderdeel van het essentieel leefgebied van een huismussenkolonie. De locaties van de nesten en het essentieel leefgebied zijn weergegeven op kaart in Figuur 8-4.

Figuur 8-4 Leefgebied en nestlocaties (rode ster: nestlocatie, geel: zandbad, groen: schuil-/kwetterplek, rood: vliegroute) huismussen Meilandsedijk 6.

8.2 Effectbeoordeling

Bij de Op den Dam 10 zijn essentiële leefgebiedsfuncties van huismussen aanwezig. Bij de Meilandsedijk 6 zijn zowel essentiële leefgebiedsfuncties als nestlocaties (tenminste 2) aanwezig.

Op den Dam 10

Door de voorgenomen ingreep worden de essentiële leefgebiedsfuncties bij de Op den Dam 10 vernietigd, dit is een overtreding van Bal artikel 11.37 lid 1b. Hiervoor is een omgevingsvergunning noodzakelijk.

Meilandsedijk 6

Door de voorgenomen ingreep worden tenminste 2 nestlocaties en essentiële leefgebiedsfuncties van huismus bij de Meilandsedijk 6 vernietigd. Dit is een overtreding van het Bal artikel 11.37 lid 1b. Hiervoor is een omgevingsvergunning noodzakelijk.

Bij sloop van het woonhuis aan de Meilandsedijk 6 kan het doden van broedende, volwassen individuen of jonge vogels op het nest op voorhand niet worden uitgesloten, wat een overtreding is van het Bal artikel 11.37 lid 1a. Om doding te voorkomen, dienen voorzorgsmaatregelen, zoals gefaseerde sloop onder begeleiding van een ecooloog, te worden getroffen. Deze voorzorgsmaatregelen dienen te worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Met deze voorzorgsmaatregelen wordt overtreding van artikel 11.37 lid 1a van het Bal voorkomen. Ook is verstoring van huismussen tijdens de aanlegfase niet uitgesloten, hetgeen een overtreding is van Bal artikel 11.37 lid 1d. Hiervoor is een omgevingsvergunning noodzakelijk.

8.3 Vervolgstappen

Door de voorgenomen ingreep worden nestlocaties en essentiële leefgebiedsfuncties van huismus vernietigd. Ook is verstoring van individuen niet uitgesloten. Dit zijn overtredingen van verbodsbepalingen zoals opgenomen in het Bal artikel 11.37 lid 1b en d. **Hierdoor is het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet noodzakelijk.** Voor het aanvragen van een omgevingsvergunning dienen een drietal zaken voldoende te kunnen worden onderbouwd, deze worden hieronder beschreven.

Wettelijk belang

Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning dient het wettelijk belang van de voorgenomen ingreep goed te worden onderbouwd. De Omgevingswet kent ten aanzien van vogelsoorten beschermd onder de vogelrichtlijn een aantal wettelijke belangen, waarvoor een omgevingsvergunning kan worden verleend. Voor deze vogelrichtlijnsoorten, waar huismus onder valt, betreft het de volgende belangen (Bkl artikel 8.74j):

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- voor het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt; of
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Alternatievenafweging

Dit punt vraagt om een sluitende onderbouwing of er geen andere bevredigende oplossing of alternatief bestaat dat minder effect heeft op aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij moet het plan tegen het licht worden gehouden om te bepalen waar alternatieven danwel optimalisaties mogelijk zijn met minder impact op beschermde soorten. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan opties die ruimtegebruik op woningen en bijbehorende tuinen beperken. Het is nu niet duidelijk of andere bevredigingen oplossingen mogelijk zijn en of er alternatieven bestaan waarbij de nestlocaties en essentiële gebiedsfuncties niet verloren gaan, door bijvoorbeeld het ontwerp aan te passen. De alternatievenafweging valt echter buiten de scope van de onderhavige rapportage en dient in een nader op te stellen activiteitenplan te worden uitgewerkt.

Gunstige staat van instandhouding

De gunstige staat van instandhouding van huismus mag niet verslechteren door de ingreep. Hiertoe moeten de leefgebiedsfuncties en nestlocaties in (de directe omgeving van) het plangebied worden gecompenseerd. Hiervoor zijn verschillende compenserende maatregelen benodigd, zoals aanbrengen van nieuw jaarrond groen, zandbaden, foerageergebied en nestlocaties (mussentil). Bij voorkeur zijn de compenserende maatregelen 1 broedseizoen voorafgaand aan de werkzaamheden gerealiseerd.

9 Zwaluwen

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het onderzoek naar boeren- en huiszwaluw besproken. Vervolgens zijn de effectbeoordeling en mogelijke vervolgstappen beschreven.

9.1 Resultaten

Meilandsedijk 6

In de kalverenschuur bij de Meilandsedijk 6 (gebouw 1) zijn 5 nesten van boerenzwaluw waargenomen. De nesten bevonden zich in hoeken van de stallen op circa 2 meter hoogte. Op alle 5 nesten zijn jongen waargenomen. De locaties van de nesten is weergegeven in Figuur 9-1. Verder is er vanaf het bedrijventerrein aan de overkant van deze locatie enkele malen een roepende zwarte roodstaart gehoord. In het plangebied zijn geen nestlocaties van zwarte roodstaart waargenomen.

Figuur 9-1 Nestlocaties boerenzwaluw Meilandsedijk 6.

Op den Dam 10

Bij de Op den Dam 10 zijn van zowel boeren- als huiszwaluw 1 bezet nest waargenomen. Het nest van de huiszwaluw bevindt zich in de nok van het dak van het woonhuis (gebouw 8). Het nest van de boerenzwaluw bevindt zich in de werkplaats van gebouw 4. De locaties van de nesten is weergegeven in Figuur 9-2. Een impressie van de nesten is weergegeven in Figuur 9-3.

Figuur 9-2 Nestlocaties zwaluwsoorten Op den Dam 10.

Figuur 9-3 Links het huiszwaluwnest in nok van woonhuis Op den Dam 10 (gebouw 8) en rechts een boerenzwaluwnest in kalverenschuur Meilandsedijk 6 (gebouw 1). Foto's: RHDHV, 20 april 2022

9.2 Effectbeoordeling

Er zijn 6 bezette nesten van boerenzwaluw vastgesteld. Binnen een straal van 600 meter zijn 7 boerenbedrijven met (koeien)stallen, schuren en woonhuizen aanwezig. Zo is er in de omgeving van de te slopen bebouwing voldoende alternatief aanwezig voor de 6 vastgestelde broedparen. Ook is de beoordeling van de staat van instandhouding voor boerenzwaluw: gunstig²⁷. Hierdoor zijn er geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die aanleiding geven om de nestlocaties van boerenzwaluw als jaarrond beschermde nest te beschouwen. De vaststelling van 1 broedgeval van huiszwaluw in het plangebied biedt geen aanleiding om te vermoeden dat er zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden zijn om dit nest als jaarrond beschermd nest te beschouwen. De nesten van zowel boeren- als huiszwaluw hoeven dan ook niet als jaarrond beschermde nesten te worden beschouwd. Wel worden de nesten door het voornemen vernietigd, waardoor het wordt aanbevolen om alternatieve nestlocaties voor huis- en boerenzwaluwen in het ontwerp op te nemen.

9.3 Vervolgstappen

De zwaluwnesten hoeven niet als jaarrond beschermde nesten worden behandeld. Hierdoor is een omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet niet noodzakelijk. De nesten mogen buiten het broedseizoen (maart t/m augustus), wanneer de nesten niet bezet zijn, worden weggenomen. Deze potentiële nestlocaties dienen in het ontwerp voor het bedrijventerrein terug te komen.

²⁷ Geraadpleegd op 31 oktober 2022: <https://stats.sovon.nl/stats/soort/9920>.

10 Uilen

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het onderzoek naar steenuil en kerkuil besproken. Vervolgens zijn de effectbeoordeling en mogelijke vervolgstappen beschreven.

10.1 Resultaten

Gedurende alle veldbezoeken zijn er geen waarnemingen (zowel zicht als roep) gedaan van kerkuil. Ook de aanwezige nestkast voor kerkuil, bij Op den Dam 10, was tijdens het onderzoek niet in gebruik. Hierdoor wordt het voorkomen van kerkuil in (de directe omgeving van) het plangebied uitgesloten.

Op 15 maart 2022 is een steenuil waargenomen op circa 40 meter ten westen van het woonerf van Op den Dam 10, in een boom langs de Wethouder Brandtsweg. Op 15 juni 2022²⁸ is een steenuil op de kapschuur bij de Meilandsedijk 6 (gebouw 3) waargenomen. Tijdens de onderzoeksrondes is er veelvuldig roepende steenuil vanaf de noord(west)kant van het plangebied gehoord. Enkele malen is er een roep vanuit het plangebied gehoord. Er zijn in het plangebied geen nestlocaties van steenuil vastgesteld. Echter kan niet met volledige zekerheid worden gesteld dat er geen nestlocaties van steenuil in het plangebied aanwezig zijn, omdat het niet mogelijk is een volledige inwendige inspectie van alle te slopen bebouwing uit te voeren. Het plangebied biedt geschikt leefgebied voor steenuil. Zo voorzien de woonerven en tuinen van Op den Dam 10 en Meilandsedijk 6, met kort gemaaide gazons en stallen, in foerageergebied. Ook zijn er diverse bomen paaltjes van afrasteringen aanwezig als uitkijkpost. De weilanden in het plangebied worden gebruikt voor begrazing door koeien, hooiland en akkerbouw. De weilanden die worden begraasd door koeien zijn geschikt als foerageergebied voor steenuil. Ook akkers waar net geoogst is kunnen dienen als foerageergebied. Hooiland is minder geschikt als foerageergebied voor steenuil. Gezien de omgeving en gedane waarnemingen kan worden vastgesteld dat het plangebied onderdeel uitmaakt van het territorium en foerageergebied van steenuil.

10.2 Effectbeoordeling

Door de voorgenomen ingreep verdwijnt er leefgebied, in vorm van foerageergebied en uitkijkposten, voor steenuil. Ook kan niet worden uitgesloten dat een nestlocatie of rustplaats van steenuil wordt vernietigd en individuen worden verstoord. Dit zijn overtredingen van Bal artikel 11.37 lid 1b en d, waarvoor een omgevingsvergunning moet worden aangevraagd. Een overtreding van Bal artikel 11.37 lid 1a, het doden en verwonden van individuen, kan worden voorkomen door het treffen van voorzorgsmaatregelen.

10.3 Vervolgstappen

Door de voorgenomen ingreep worden nestlocaties en essentiële leefgebiedsfuncties van steenuil vernietigd. Ook is verstoring van individuen niet uitgesloten. Dit zijn overtredingen van de verbodsbepalingen zoals opgenomen in het Bal artikel 11.37 lid 1b en d. **Hierdoor is het aanvragen van een omgevingsvergunning in het kader van de Omgevingswet noodzakelijk.** Voor het aanvragen van een omgevingsvergunning dienen een drietal zaken voldoende te kunnen worden onderbouwd, deze worden hieronder beschreven.

²⁸ Dit betrof een veldbezoek in het kader van het vleermuisonderzoek.⁴

Wettelijk belang

Voor het verkrijgen van een omgevingsvergunning dient het wettelijk belang van de voorgenomen ingreep goed te worden onderbouwd. De Omgevingswet kent ten aanzien van vogelsoorten beschermd onder de Vogelrichtlijn een aantal wettelijke belangen, waarvoor een omgevingsvergunning kan worden verleend. Voor deze Vogelrichtlijnsoorten, waar steenuil onder valt, betreft het de volgende belangen (Bkl artikel 8.74j):

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- voor het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt; of
- om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Alternatievenafweging

Dit punt vraagt om een sluitende onderbouwing of er geen andere bevredigende oplossing of alternatief bestaat dat minder effect heeft op aanwezige beschermde natuurwaarden. Hierbij moet het plan tegen het licht worden gehouden om te bepalen waar alternatieven danwel optimalisaties mogelijk zijn met minder impact op beschermde soorten. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan opties die ruimtegebruik op woningen en bijbehorende tuinen beperken. Het is nu niet duidelijk of andere bevredigingen oplossingen mogelijk zijn en of er alternatieven bestaan waarbij de nestlocaties en essentiële gebiedsfuncties niet verloren gaan, door bijvoorbeeld het ontwerp aan te passen. De alternatievenafweging valt echter buiten de scope van de onderhavige rapportage en dient in een nader op te stellen activiteitenplan te worden uitgewerkt.

Gunstige staat van instandhouding

De gunstige staat van instandhouding van huismus mag niet verslechteren door de ingreep. Hiertoe moeten de leefgebiedsfuncties en nestlocaties in (de directe omgeving van) het plangebied worden gecompenseerd. Hiervoor zijn verschillende compenserende maatregelen benodigd, zoals aanbrengen van nieuw jaarrond groen, zandbaden, foerageergebied en nestlocaties (mussentil). Bij voorkeur zijn de compenserende maatregelen 1 broedseizoen voorafgaand aan de werkzaamheden gerealiseerd.

11 Broedvogels categorie 2

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van het onderzoek naar broedvogels uit categorie 2 besproken. Vervolgens is de effectbeoordeling besproken.

11.1 Resultaten

In het plangebied (en de directe omgeving) zijn, vanuit de NDFF en waarnemingen tijdens de veldbezoeken, diverse waarnemingen van broedvogels uit categorie 2 bekend. Deze waarnemingen en hun (voorkeurs) broedlocatie en voedsel zijn weergegeven in Tabel 11-1.

Tabel 11-1 Vogelsoorten categorie 2.

Vogelsoort categorie 2	Aantal waarnemingen	Nestlocatie	Voedsel
Boerenwaluw	11	Gebouwen	Insecten
Bonte vliegenvanger	4	Nestkast of boomholte	(Vliegende) insecten
Gekraagde roodstaart	1	Nestkasten of boomholte	Insecten en bessen
Groene specht	1	Boomholte	Insecten (vooral mieren)
Huiswaluw	2	Gebouwen	Insecten
Kwartel	1	Op de grond (in dichte vegetatie)	Voornamelijk zaden
Patrijs	28	Op de grond (in dichte vegetatie)	Voornamelijk zaden
Spreeuw	8	Nestkasten, gebouwen of boomholte	Insecten en bessen
Torenvalk	5	Nestkasten	Voornamelijk muizen
Veldleeuwerik	14	Op de grond	Insecten en zaden
Wulp	3	Op de grond	Insecten en zaden
Zwarte kraai	12	Nest in boom	Alleseter
Zwarte mees	1	Holen en boomholtes	Insecten en zaden
Zwarte roodstaart	14	Gebouwen	Insecten en zaden

Er is reeds nader onderzoek naar boeren- en huiswaluw uitgevoerd, zie hoofdstuk 9, daarom worden deze hier niet verder behandeld.

11.2 Effectbeoordeling

Bonte vliegenvanger, gekraagde roodstaart, groene specht, spreeuw, torenvalk, zwarte kraai, zwarte mees en zwarte roodstaart zijn soorten die broeden in boomholtes, gebouwen en/of nestkasten. Door de voorgenomen ingreep zullen enkele grotere bomen, die mogelijk broedgelegenheid voor deze soorten bieden, verdwijnen. Echter zijn deze bomen niet uniek in de omgeving, waardoor er voldoende broedgelegenheid overblijft. Dit geldt ook voor de aanwezige bebouwing. Nestkasten zijn niet in het plangebied aanwezig. Spreeuw, torenvalk, zwarte kraai, en zwarte roodstaart zijn tijdens de veldbezoeken

waargenomen, er zijn geen nesten, die door de voorgenomen ingreep zouden verdwijnen, waargenomen. Zwarte roodstaart is zingend waargenomen op het Mainfreight gebouw, het is mogelijk dat de soort op of aan dit gebouw een nestlocatie heeft (valt buiten het plangebied). In het voorgenomen plan zijn nestkasten voor mussen (maar ook geschikt voor andere vogelsoorten) en een brede groenstrook voorzien, deze bieden vervangende en nieuwe broedlocaties en foerageergebieden voor voorgenoemde vogelsoorten.

Kwartel, patrijs, veldleeuwerik en wulp zijn soorten die op de grond broeden. Bij voorkeur broeden deze soorten op beschutte plekken, zoals bermen, randen en overhoekjes. Door de voorgenomen ingreep verdwijnt er landbouwgrond die (mogelijk) gebruikt kan worden door deze soorten om tot broeden te komen. De landbouwgrond bestaat uit grote, uniforme percelen en wordt intensief gebruikt, waardoor deze niet optimaal geschikt is als broedlocatie voor deze soorten. Meer geschikte broedlocaties, zoals randen, bermen en hoekjes, zijn beperkt aanwezig. Dit type landbouwgrond is niet uniek in de omgeving, waardoor er voldoende broedgelegenheid overblijft. Geen van deze grondbroeders (of nesten daarvan) zijn tijdens de veldbezoeken in (de directe omgeving van) het plangebied waargenomen.

Voor alle vogelsoorten van categorie 2 die in het plangebied voor kunnen komen en broeden blijft er voldoende alternatieve leefomgeving in de nabijheid van het plangebied over. Eventueel aanwezige nesten van deze vogelsoorten zijn daarom alleen gedurende het broedseizoen beschermd.

11.3 Vervolgstappen

Eventueel aanwezige nesten van categorie 2 broedvogelsoorten hoeven niet als jaarrond beschermde nesten te worden behandeld. Eventueel aanwezige nesten van deze soorten mogen buiten het broedseizoen (maart t/m augustus), wanneer de nesten niet bezet zijn, worden weggenomen. Een omgevingsvergunning is niet aan de orde.

12 Conclusies en vervolgstappen

Het onderstaande overzicht (Tabel 12-1) geeft een beknopte samenvatting van de bevindingen van het nader onderzoek naar beschermde soorten in en rondom het plangebied. Daarnaast is in het overzicht een samenvatting van de effecten op aangetroffen leefgebiedsfuncties opgenomen. Bij de effectbeoordeling is de voorgenomen ingreep uit paragraaf 3.2 als uitgangspunt gehanteerd. Ook is beschreven of negatieve effecten voorkomen kunnen worden v door het nemen van maatregelen of dat aanvullende maatregelen nodig zijn om optredende effecten te mitigeren en een omgevingsvergunning noodzakelijk is.

Tabel 12-1 Overzicht van de resultaten van het nader onderzoek en vervolgstappen.

Soort(groep)	Resultaten nader onderzoek	Effecten	Verbodsartikel Bal	Vervolgstappen
Vleermuizen	Plangebied is onderdeel van (niet essentieel) foerageergebied van gewone dwergvleermuis.	Mogelijke verstoring van foeragerende of langsvliegende individuen.	Artikel 11.46, lid 1b.	Verstoring van foeragerende of langsvliegende vleermuizen dient te worden voorkomen door het nemen voorzorgsmaatregelen.
Steenmarter	Verblijfplaats(en) van steenmarter in het plangebied aanwezig.	Vernietiging van vast rust- en verblijfplaats van steenmarter en mogelijke doding van individuen.	Artikel 11.54, lid 1 a & b.	Voor het vernietigen van voortplantings- en verblijfplaatsen is een omgevingsvergunning noodzakelijk. Doding moet worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen.
Huismus	Nestlocaties en essentiële leefgebiedsfuncties van huismus in het plangebied aanwezig.	Vernietiging van leefgebied en nestlocaties en mogelijk doding van individuen.	Artikel 11.37 lid 1a, b & d.	Voor het vernietigen van nestlocaties en leefgebied en verstoring is een omgevingsvergunning noodzakelijk. Doding moet worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen.
Boerenwaluw	In totaal 6 nestlocaties in het plangebied aanwezig.	Vernietiging van nestlocaties.	n.v.t.	Nesten wegnemen buiten het broedseizoen. Nestlocaties voor boerenwaluwen in het ontwerp opnemen.
Huiswaluw	1 nestlocatie in het plangebied aanwezig.	Vernietiging van nestlocatie.	n.v.t.	Nesten wegnemen buiten het broedseizoen. Nestlocaties voor huiswaluwen in het ontwerp opnemen.
Rugstreeppad	Niet aanwezig in het plangebied.	n.v.t.	n.v.t.	Voorkomen van kolonisatie tijdens de aanlegfase.
Steenuil	Essentiële leefgebiedsfuncties en mogelijk nestlocaties van steenuil in het plangebied aanwezig.	Vernietiging van leefgebied (en mogelijk nestlocaties) en mogelijk doding van individuen.	Artikel 11.37 lid 1a, b & d.	Voor het vernietigen van nestlocaties en leefgebied en verstoring is een omgevingsvergunning noodzakelijk. Doding moet worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen.

Broedvogels cat. 2	Geen nesten in het plangebied waargenomen.	n.v.t.	n.v.t.	Eventueel aanwezige nesten mogen buiten het broedseizoen worden weggenomen.
---------------------------	--	--------	--------	---

Overige opmerkingen

De maatregelen welke precies noodzakelijk zijn, dienen in een nader op te stellen activiteiten- of mitigatieplan te worden uitgewerkt. De uitvoering van deze maatregelen tijdens de aanlegfase dient te worden uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. Daarnaast is het raadzaam om de werkzaamheden onder begeleiding van een ter zake kundige ecooloog uit te voeren. Bij het werken in de zomerperiode dient rekening gehouden te worden met vrijgestelde soorten, bijvoorbeeld grondgebonden zoogdieren, die ook aanwezig kunnen zijn. Het is daarom noodzakelijk om de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren.

De houdbaarheid van de uitgevoerde soortgerichte onderzoeken is beperkt. In de regel houdt het bevoegd gezag een houdbaarheid van 3 jaar aan. Dit betekent dat de benodigde omgevingsvergunningen uiterlijk binnen 3 jaar na uitvoering van de onderzoeken moeten worden aangevraagd. Indien er binnen 3 jaar geen omgevingsvergunning is aangevraagd en/of verkregen moet er mogelijk opnieuw onderzoek worden uitgevoerd.

Daarnaast wordt er, in het kader van stikstofdepositie, nog een AERIUS-berekening uitgevoerd. De resultaten hiervan worden in een separaat rapport beschreven.

Bijlage 1: Vleermuisrondes op den dam 10

30 mei 2022, start 21.42u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken bebouwing en aangrenzende bomen. De eerste waarneming werd om 22.19u gedaan en betrof een foeragerende gewone dwergvleermuis. Het dier vloog onder de bomenrij parallel aan de Op Den Dam. Dit individu bleef gedurende de avond rond de stallen op het zuidelijk deel van het terrein en de betreffende bomenrij foerageren. Later werden om 22.45u nog twee passerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze dieren vlogen van oost naar west langs noordzijde van het aanwezige woonhuis. Waarnemingen van andere soorten betroffen om 23.19u een passerende ruige dwergvleermuis en om 23.15u een passerende laatvlieger. Deze dieren hadden geen binding met het plangebied. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.

22 juni 2022, start 21.58u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken bebouwing en aangrenzende bomen. De eerste waarneming werd om 22.39u gedaan en betrof een foeragerende gewone dwergvleermuis. Gedurende de avond foerageerde er constant één tot twee individuen in en langs het plangebied, tussen de bomenrij parallel aan de Op den Dam, onder de kapschuur op het westelijk deel van het terrein en boven de open plekken van het gazon, op het noordelijk deel van het terrein. Twee keer werd ook een sociale roep van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Om 23.09u werd een passerende laatvlieger waargenomen. Het dier vloog van oost naar west langs de noordzijde van de aanwezige bebouwing. Tien minuten later werd een laatvlieger waargenomen, overvliegend in tegengestelde richting. Rond 23.40u werd nog tweemaal de laatvlieger gehoord, dit keer niet gezien. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.

7 juli 2022, start 3.25u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken bebouwing en aangrenzende bomen. De eerste waarneming betrof twee gewone dwergvleermuizen die vanaf de start van de ronde tot circa half vijf foerageerden in het plangebied; aan westzijde en oostzijde van de woning en in de stallen. Hierbij werd af en toe een sociale roep waargenomen. Verder is er één laatvlieger waargenomen, waarvan de vliegrichting onbekend was. De laatste waarneming werd gedaan rond 4.50u en betrof een passerende rosse vleermuis. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.

19 augustus 2022, start 00.00u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken bebouwing en aangrenzende bomen. De eerste waarneming werd gedaan om 00.27u en betrof een gewone dwergvleermuis, langs de westkant van het onderzoeksgebied. Het dier foerageerde en vertoonde baltsgedrag in de vorm van af en toe een sociale roep. Aanvullend werd nog een gewone dwergvleermuis overvliegend waargenomen en vloog er één gewone dwergvleermuis af en toe langs de westkant van de aanwezige koeienschuur. Om 00.44u werden er sociale roepen van twee gewone dwergvleermuizen tegelijk waargenomen. Andere waarnemingen betroffen om 00.36u een rosse vleermuis en om 00.50u een laatvlieger beide overvliegend over het plangebied. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.

9 september 2022, start 02:14u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken bebouwing en aangrenzende bomen. Gedurende de onderzoeksrondte foerageerde er continu één gewone dwergvleermuis langs de bomenrij parallel aan de Wethouder

Brandtsweg. Het betrof één individu, zonder sociale roep. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.

Bijlage 2: Vleermuisrondes Meilandsedijk 6

24 mei 2022, start 21:35u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken gebouwen. De eerste waarneming werd om 22.25u gedaan en betrof een in de verte passerende rosse vleermuis. Om 22.36u werd een foeragerende gewone dwergvleermuis boven de noordzijde van het plangebied waargenomen. Het dier vloog met enige regelmaat van west naar oost en in luwte aan oostzijde van de schuur van noord naar zuid. Om 23.00u werden twee in de verte passerende laatvliegers waargenomen aan westzijde langs plangebied. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.

15 juni 2022, start 21.56u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken gebouwen. De eerste waarneming werd om 23.15u gedaan en, betrof een gewone dwergvleermuis. Dit individu foerageerde gedurende de rest van de avond in een ruime straal in en rondom het plangebied. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.

30 juni 2022, start 03.18u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken gebouwen. De eerste waarneming werd gedaan om 03:32 en betrof een overvliegende laatvlieger. De soort is later niet meer waargenomen. Aanvullend is over de loop van de avond drie keer kortstondig een foeragerend gewone dwergvleermuis waargenomen. Vermoedelijk betrof het telkens hetzelfde individu. Het dier maakte gebruik van de luwte in de achtertuin aan de noordzijde van de woning. Eenmaal is waargenomen dat de gewone dwergvleermuis van noord naar zuid vloog richting het industrieterrein. Later vloog het dier weer terug van zuid naar noord, richting het plangebied. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen. Na 04:15 is er ook geen activiteit van vleermuizen meer waargenomen.

7 juli 2022, start 03.25u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken gebouwen. De eerste waarneming werd gedaan om 03:45u en betrof een passerende gewone dwergvleermuis. Om 04:27u is vervolgens weer een passerende gewone dwergvleermuis gehoord. De vliegrichting van het dier was onbekend. Om 04:05u werd een passerende laagvlieger waargenomen. Ook de vliegrichting van dit dier was onbekend. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen. Na 04:27u is er ook geen activiteit van vleermuizen meer waargenomen.

16 augustus 2022, start 00.00u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken gebouwen. De eerste waarneming werd gedaan om 00.12u en betrof een passerende rosse vleermuis, vliegrichting onbekend. Vermoedelijk is hetzelfde individu in de loop van de avond regelmatig (circa 5 keer) gepasseerd. Om 00.25u werd een passerende laatvlieger waargenomen, vliegrichting onbekend. Enkele minuten later vloog het dier nogmaals voorbij. Om 01.08 en 01.24u werd een passerende rosse vleermuis waargenomen. Om 01.27u werd een Myotis spec. waargenomen. De opname was zwak, maar met behulp van het programma Bat Explorer is bepaald dat het om een bosvleermuis ging. Om 01.43u werd wederom een opname gemaakt die niet direct in het veld gedetermineerd kon worden. Met behulp van het programma Bat Explorer is vastgesteld dat het om een kleine dwergvleermuis ging. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.

7 september 2022, start 00.00u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken gebouwen. De eerste waarneming werd gedaan om 00.57u en betrof een gewone dwergvleermuis die foerageerde in de koeienstal. Het individu heeft dat zeker een half uur gedaan. Overige waarnemingen betroffen een passerende gewone dwergvleermuis om 00.19u ten noorden van de koeienstal en ter hoogte van de tuin ten noorden van de woning en een passerende rosse vleermuis ten zuidwesten van de woning om 00.22u. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.

9 september 2022, start 03.34u

Er zijn bij het veldbezoek géén aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te onderzoeken gebouwen. De eerste waarneming werd gedaan om 02.07u en betrof een gewone dwergvleermuis die foerageerde in de koeienstal. Het individu heeft dat tot 02.54u gedaan en keerde om 03.05u nog kortstondig terug. Daarna is er geen activiteit van vleermuizen meer waargenomen. Andere soorten vleermuizen zijn deze avond niet waargenomen.